

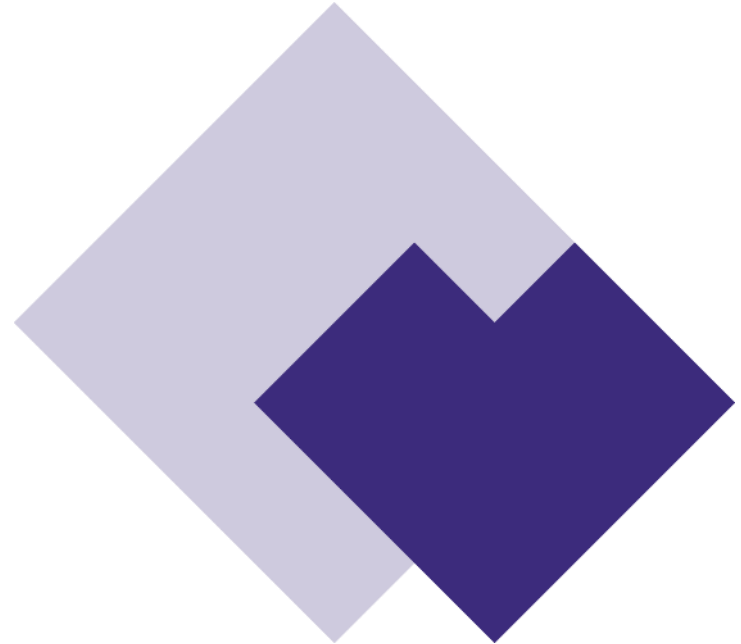
Lapset saavat apua ja tukea varhain ja läheltä

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
vuosille 2023-2025

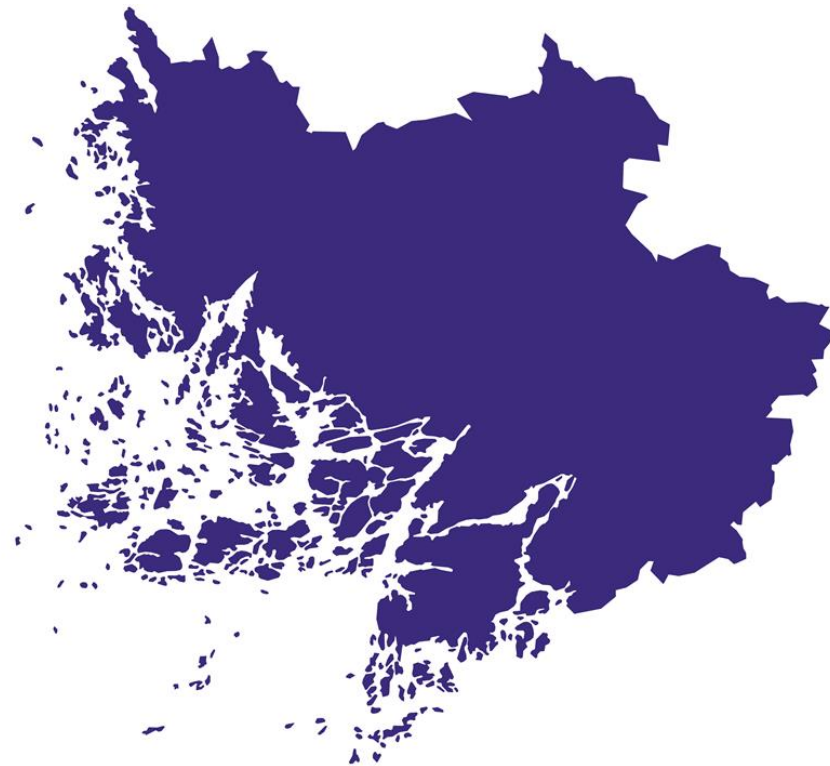

Sisältö

1. Lasten hyvinvointisuunnitelma osana laajempaa kokonaisuutta
2. Miten lapset ja nuoret voivat Varsinais-Suomessa? Millaista apua ja tukea he kaipaavat?
  - Elinolot
  - Elämänlaatu
  - Elintavat
  - Elinympäristö
  - Palvelutarve
3. Miten lasten, nuorten ja perheiden tuki on järjestetty alueella? Miten turvataan apu varhain ja läheltä?
  - Perhekeskuksen ja lastensuojelun resurssit
  - Suunnitelma palvelujen järjestämisestä
  - Yhteistyö kuntien, järjestöjen ja alueen toimijoiden kanssa
4. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tavoitteet ja toimenpiteet
5. Suunnitelman toteutus ja seuranta
6. Lähteitä ja käsitteitä

1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma osana laajempaa kokonaisuutta

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Lapset ja nuoret Varsinais-Suomessa voivat pääosin hyvin. Eivät kuitenkaan kaikki. Osalla lapsista on enemmän hyvinvointia vaarantavia tekijöitä.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ohjaa, johtaa ja kehittää lasten ja nuorten hyvinvointityötä Varsinais-Suomessa.

Hyvinvointisuunnitelma on linjassa palvelustrategian kanssa ja ohjaa talousarviota.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma osana Varhan hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa

- Vaikka suurin osa suomalaisista voi hyvin, hyvinvointi- ja terveyserot ovat merkittäviä. Usein huono-osaisuus siirtyy paitsi elämänvaiheesta toiseen myös sukupolvelta toiselle. Lasten hyvinvointi on riippuvainen huolta pitävien aikuisten, ympäristön ja alueen hyvinvoinnista.
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on osa Varsinais-Suomen hyvinvointisuunnitelmaa. Varhan hyvinvointisuunnitelma toimii alueellisia suunnitelmia yhteen sovittavana asiakirjana. Samanaikaisesti alueellisen hyvinvointisuunnitelman kanssa on laadittu ehkäisevän työn toimintasuunnitelma ja suunnitelma ikääntyvän väestön tukemiseksi.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Lsl §12

Hyvinvointialueen on laadittava lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi hyvinvointialueen toimintaa koskeva alueellinen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Suunnitelma on otettava huomioon hyvinvointialueesta annetun lain ([611/2021](#)) 115 §:n mukaista talousarviota ja suunnitelmaa sekä mainitun lain 41 §:n mukaista palvelustrategiaa laadittaessa.

Alueellisen lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

1. lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta alueella;
2. lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista alueella;
3. lastensuojelun tarpeesta alueella;
4. lastensuojeluun varattavista voimavaroista;
5. tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä;
6. yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisien sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
7. suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Yhteistyövelvoite suunnitelman laadinnassa (LsL § 12)

Kunnan ja hyvinvointialueen on tehtävä yhteistyötä suunnitelmien laadinnassa.

Varhan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma laaditaan yhteistyössä alueen kuntien kanssa

- Varhan alueen kuntien on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Tavoitteena on luoda yhteinen tilannekuva ja suunnitelma lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukemiselle.
- Lisäksi hyvinvointialueella tulee olla valtuustokausittainen alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseksi (OhL 13a§), joka liitetään alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.
- Samoin hyvinvointialueella laaditaan alueellinen neuvolasuunnitelma, joka liitetään osaksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

Varhan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ohjaa kansallisen lapsistrategian ja kansallisen lastensuojelun vision toimeenpanoa alueella.

Kansallinen lapsistrategia perustuu kolmeen pääajatuksen:

[Lapsistrategia - Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö \(stm.fi\)](https://stm.fi)

1. Strategialla luodaan aidosti lapsi- ja perhemyönteinen, lapsen oikeuksia kunnioittava Suomi.
2. Lapsen oikeudet ja asema vakiinnutetaan niin, että lapset huomioidaan johdonmukaisesti kaikessa poliittisessa ja tosiasiallisessa toiminnassa muiden yhteiskunnan jäsenten rinnalla ja että lapset saavat tietoa heille kuuluvista oikeuksista.
3. Haavoittuvassa asemassa olevien lasten asema turvataan ja heidän tarpeensa tunnustetaan paremmin.

”Lapsi ja hänen läheisensä voivat luottaa lastensuojeluun ja sen vaikuttavuuteen” (Lastensuojelun visio 2023,STM)

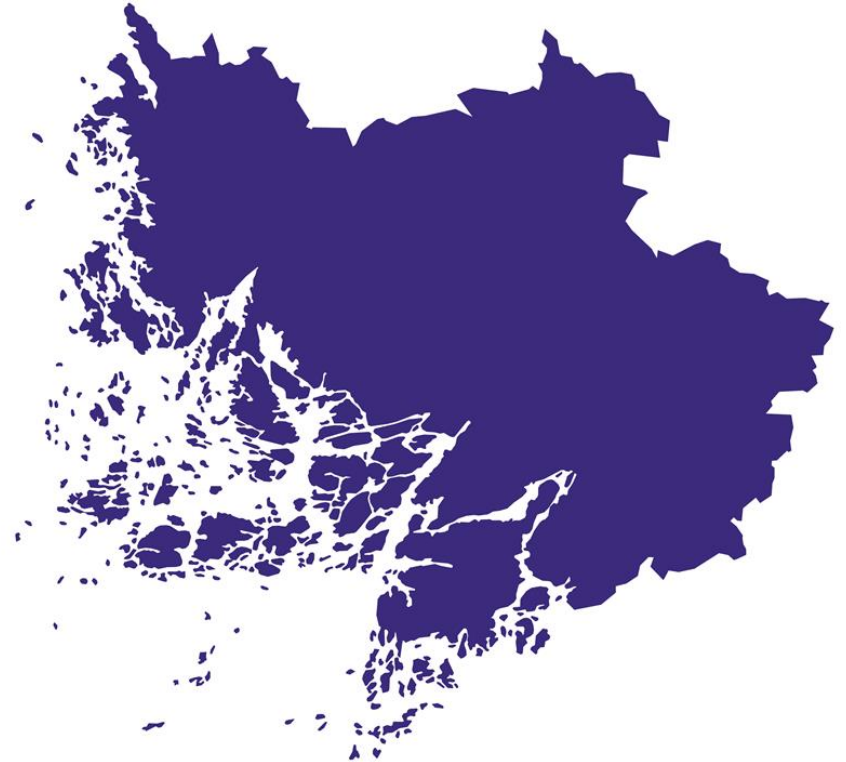
Strategiset painopisteet vision saavuttamiseksi ovat:

1. Jokainen lapsi, hänen vanhempansa ja muut läheiset kohdataan ainutkertaisina, ja he kokevat olevansa aidosti osallisia ja tulevaisuutensa kuulluiksi ja kunnioitetuiksi.
2. Palvelujärjestelmä toimii kokonaisuutena ja pystyy vastaamaan lapsen ja hänen läheistensä tarpeisiin oikea-aikaisesti.
3. Lastensuojelu toteuttaa lapsen oikeuksia, sen menettelyt ovat läpinäkyviä ja ymmärrettäviä ja oikeusturva toteutuu.
4. Lastensuojelussa on riittävästi osaavia ja hyvinvoivia työntekijöitä, jotka voivat tehdä työtään asiakkaiden oikeuksia kunnioittavalla ja eettisesti kestäväällä tavalla.
5. Lastensuojelua ohjataan ja valvotaan tehokkaasti, ja tähän on riittävä tietopohja ja resursointi.

2. Miten lapset ja nuoret voivat Varsinais-Suomessa? Millaista apua ja tukea he kaipaavat?

Elinolot
Elämänlaatu
Elintavat
Elinympäristö
Palvelutarve

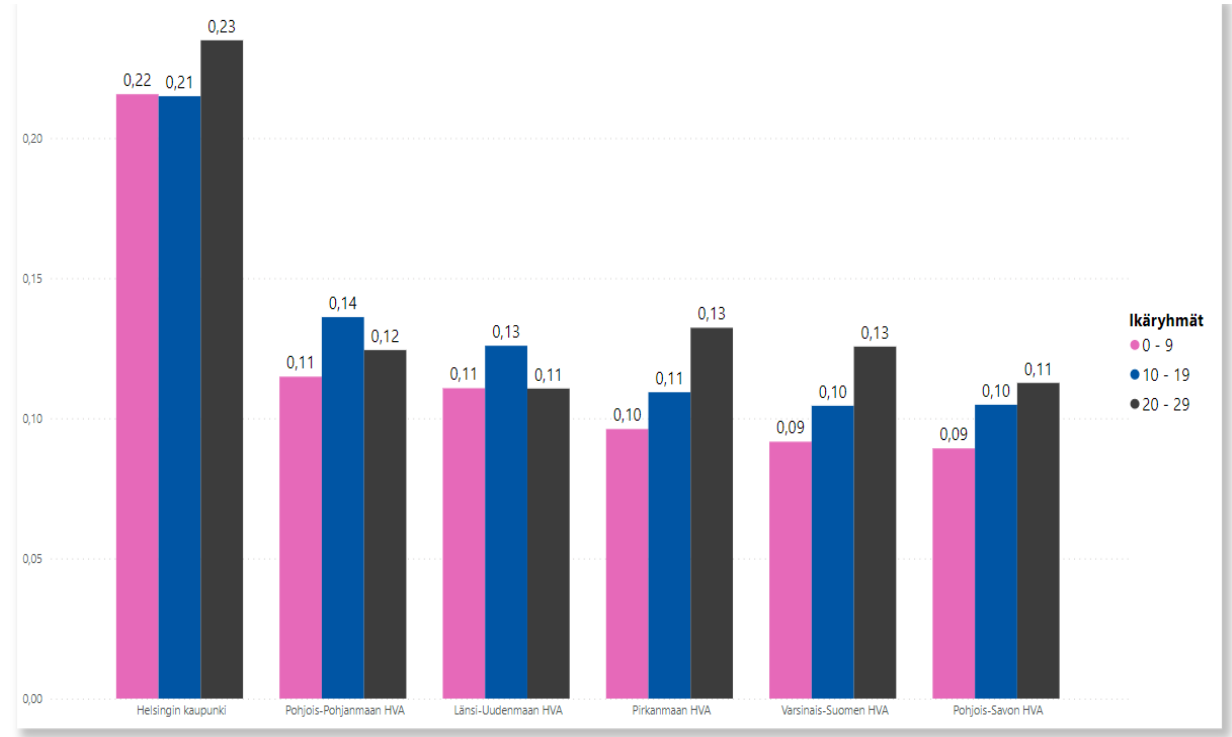
Toimintaympäristö, lapset

Varsinais-Suomen
asukasluku (2022)

485 567, josta:

- 0-9 -vuotiaita
n. 43 600
- 10-19 -vuotiaita
n. 50 900
- 20-29-vuotiaita
n. 54 900

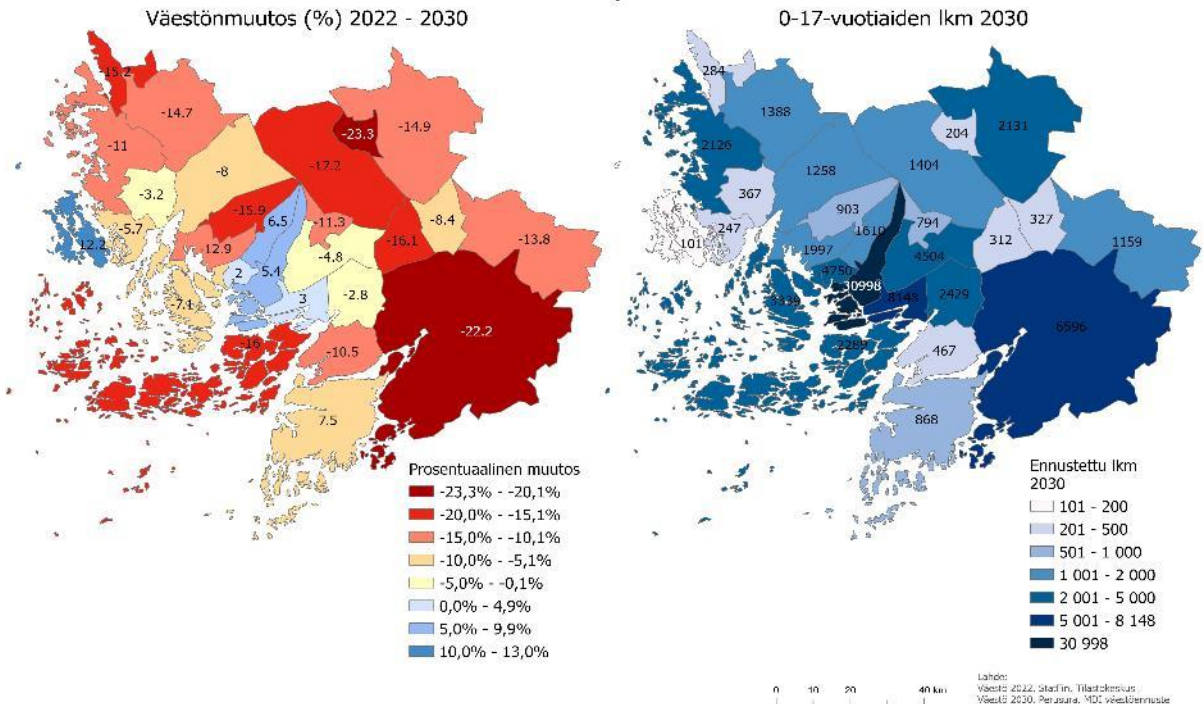
Varsinais-Suomessa
nuorten aikuisten osuus on
iso, tämä näkyy erityisesti
Turun seudulla.

Väestöennuste: 0-17-vuotiaiden osuus väestöstä

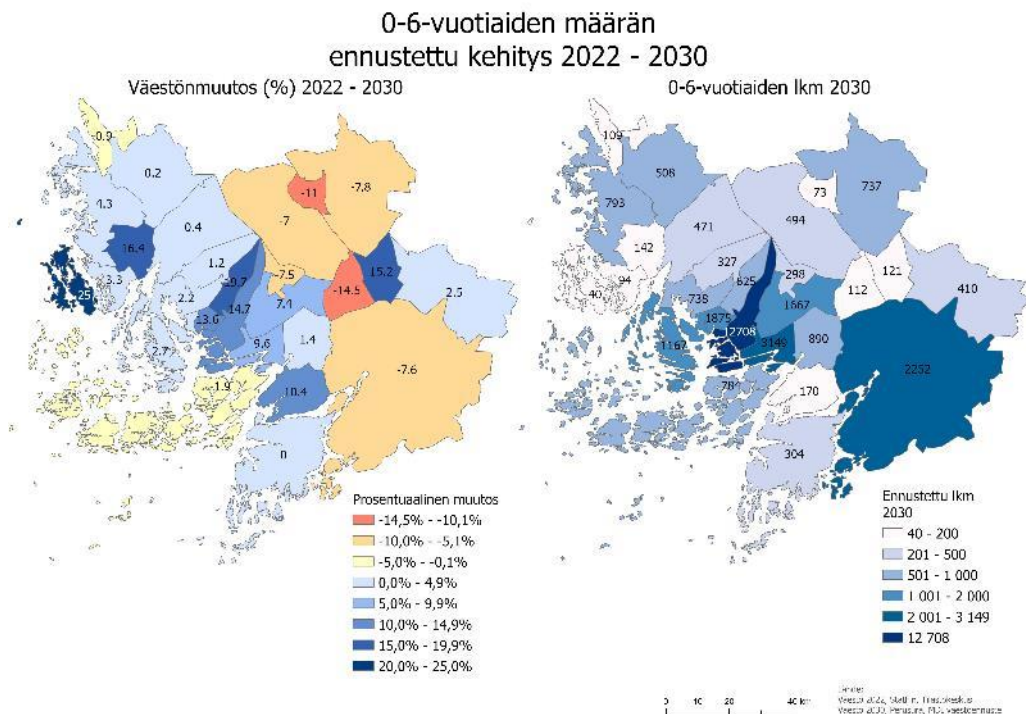
0-17-vuotiaiden määrän
ennustettu kehitys 2022 - 2030

Väestöennusteen
mukaan
lapsiväestön osuus
vähenee ja
lapsiperheet
keskittyvät
kasvukeskuksiin.

Väestöennuste: pienten lasten osuus väestöstä

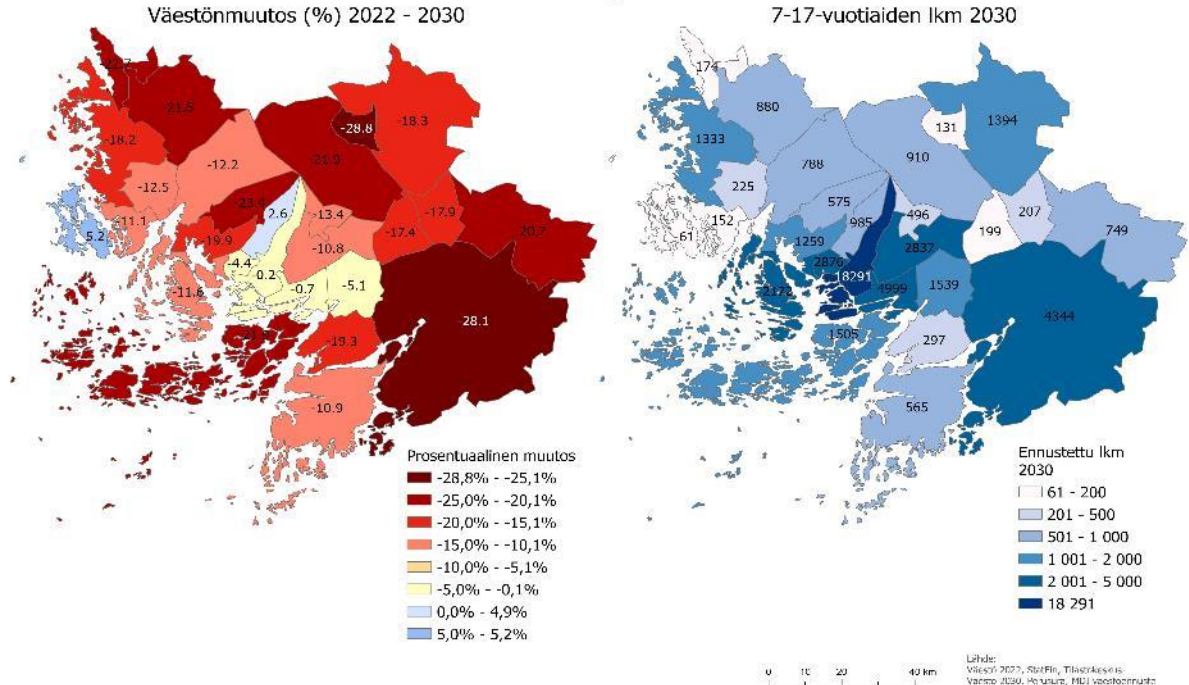
Tuki lapsen elämän ensi vaiheissa kantaa parhaassa tapauksessa läpi koko elämän. Tuen tulee alkaa tarvittaessa jo raskausaikana.

Väestöennuste: kouluikäisten lasten osuus väestöstä

7-17-vuotiaiden määrän
ennustettu kehitys 2022 - 2030

Kouluiässä lasten
ja nuorten
hyvinvointi- ja
terveyserot
korostuvat.

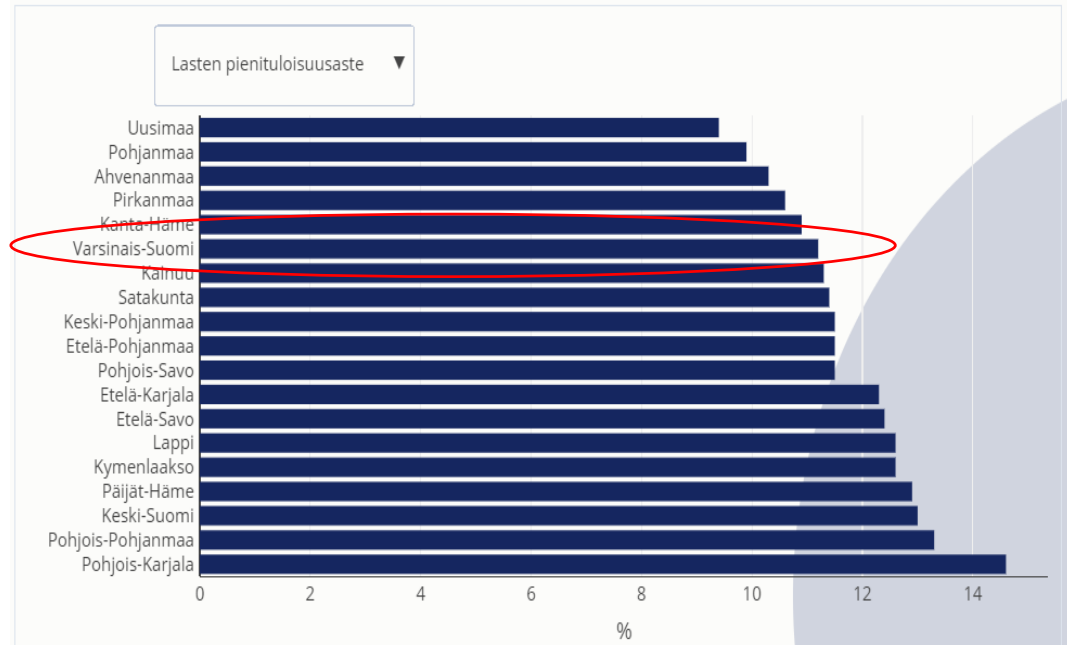

Lapsiperheiden elinolot ja elintaso heijastuvat lapsen kasvuun ja kehitykseen

Perheen taloudellinen tilanne vaikuttaa lasten hyvinvointiin arjessa sekä pitkälle elämäntielle.

Lapsuudessa koettu köyhyys yhdistyy myöhempään työttömyyteen, mielenterveysongelmiin, heikkoon koulumenestykseen sekä ylivelkaantumiseen.

Erityisesti vauvaiässä koettu lapsiperheköyhyys yhdistyy huono-osaisuuteen aikuisuudessa.

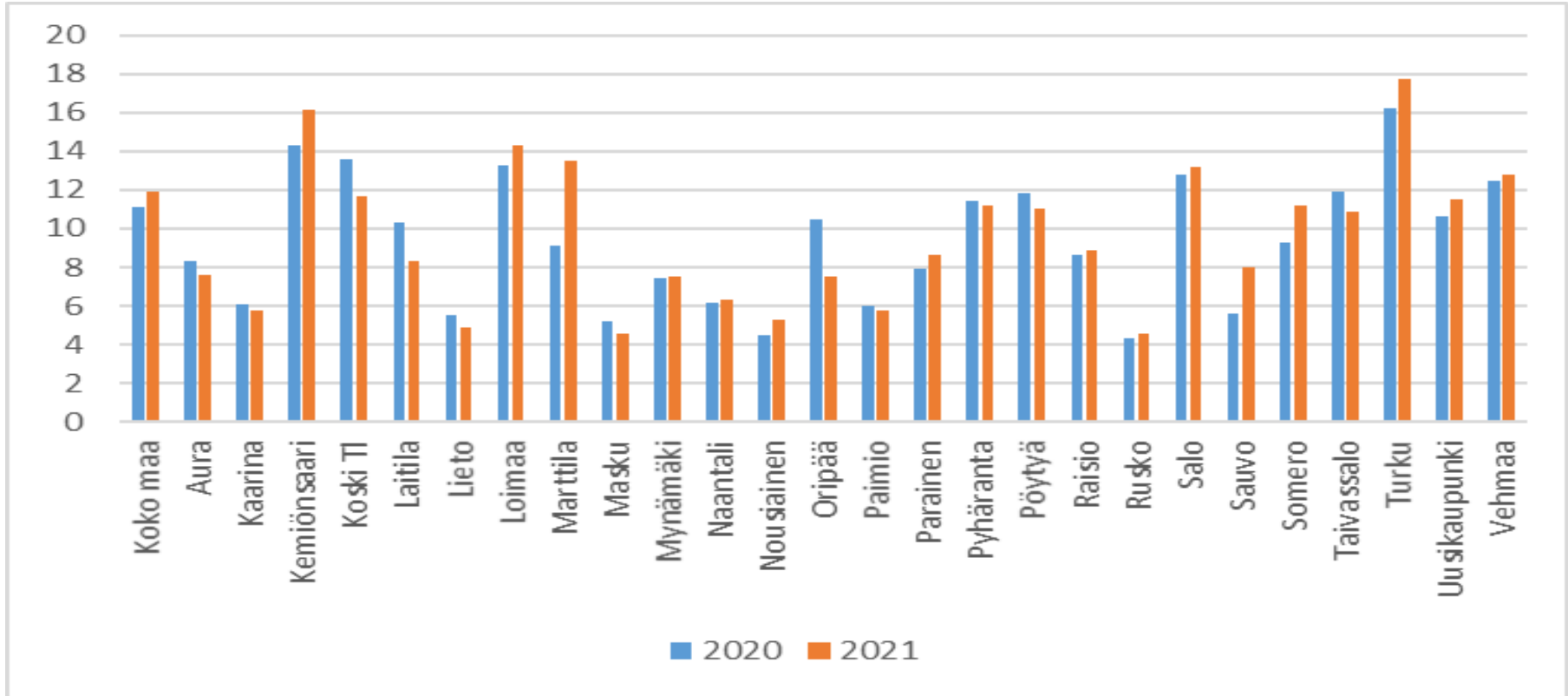

Lapsiperheköyhyyden mittareiden – pienituloisuuden, toimeentulotuen käytön ja koetun taloudellisen tilanteen – maantieteellinen jakautuminen. Lähde Tilastokeskus, THL.

Vuonna 2021 noin 121 800 lasta eli pienituloisessa perheessä. Tämä vastaa 12 prosenttia kaikista Suomessa asuvista lapsista. Pienituloiseksi lasketaan, kun lapsi asuu kotitaloudessa, jonka tulot ovat alle 60 prosenttia maan keskimmaisista tuloista.

Varsinais-Suomen lapsista 11,2 prosenttia eli pienituloisessa perheessä vuonna 2021. (Tilastokeskus 2021)

Lasten pienituloisuusaste vaihtelee Varsinais-Suomen kunnissa (Sotkanet)

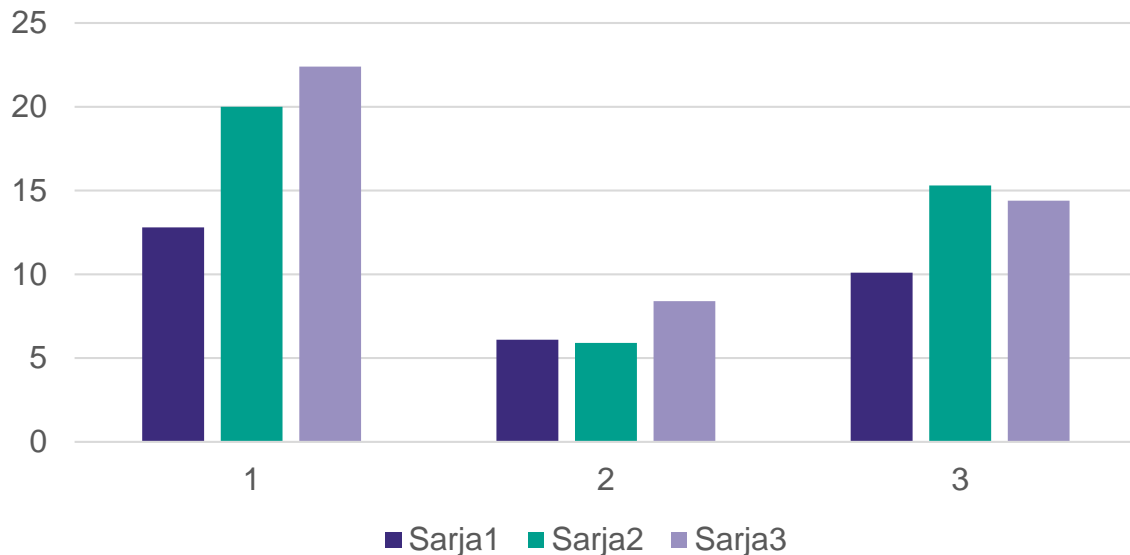

Elämänlaatu

8.-9. luokkalaisten oman kokemuksen mukaan sekä ahdistus, kiusaaminen, että yksinäisyys on lisääntynyt Varsinais-Suomessa.

Ahdistuneisuus, koettu yksinäisyys ja/ tai koulukiusaaminen voivat heijastua mm. lisääntyneinä koulupoissaoloina.

Kouluterveyskysely 2019-2023

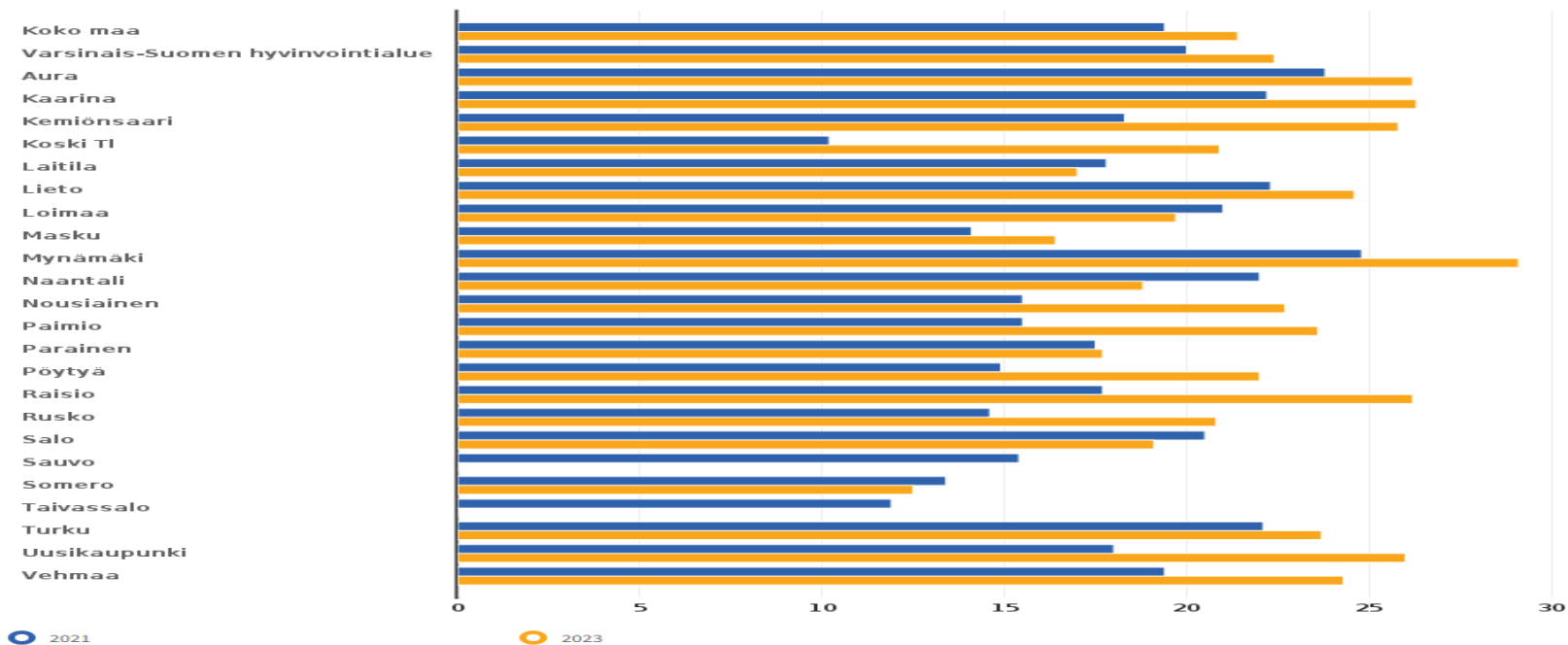

Kouluterveys-kyselyssä tulee esiin erot Varhan sisällä

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

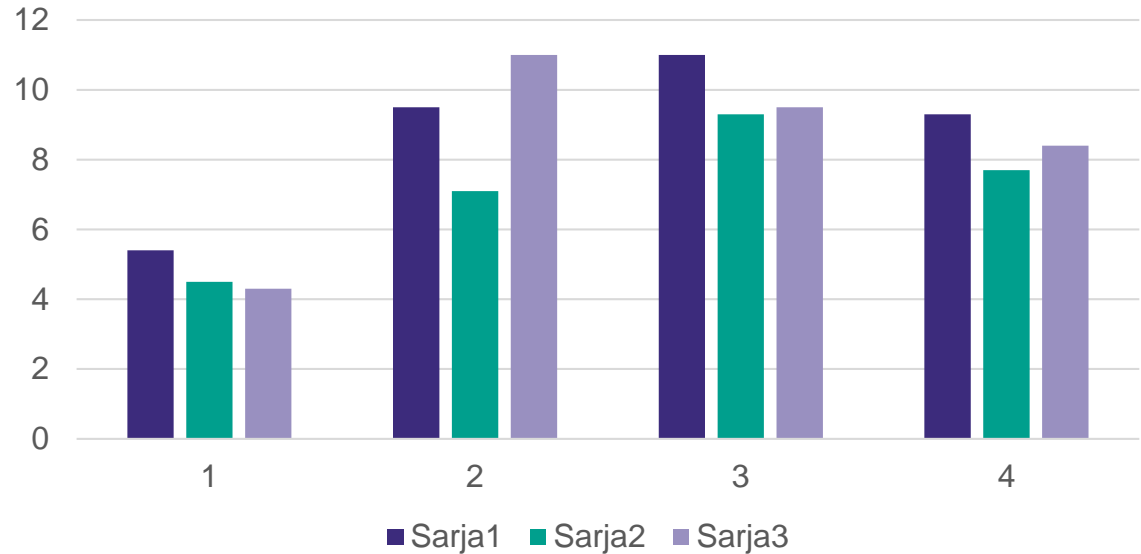
info ind. 328 Sukupuoli: Yhteensä

Elintavat

Kouluterveys-kyselyn mukaan Varsinais-Suomalaisten nuorten päivittäinen tupakointi on vähentynyt, mutta erityisesti sähkötupakan käyttö on lisääntynyt.

Kouluterveyskysely 2019-2023

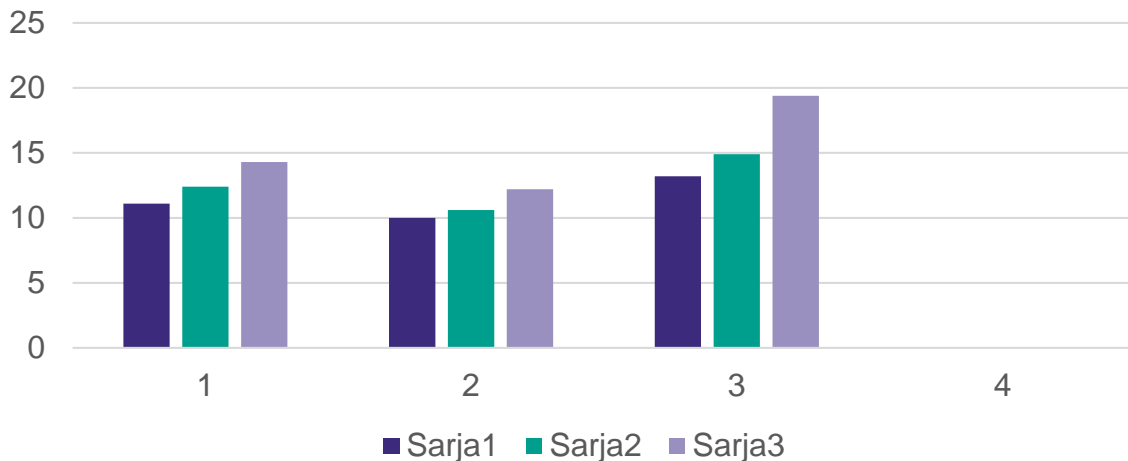

Elinympäristön turvallisuus

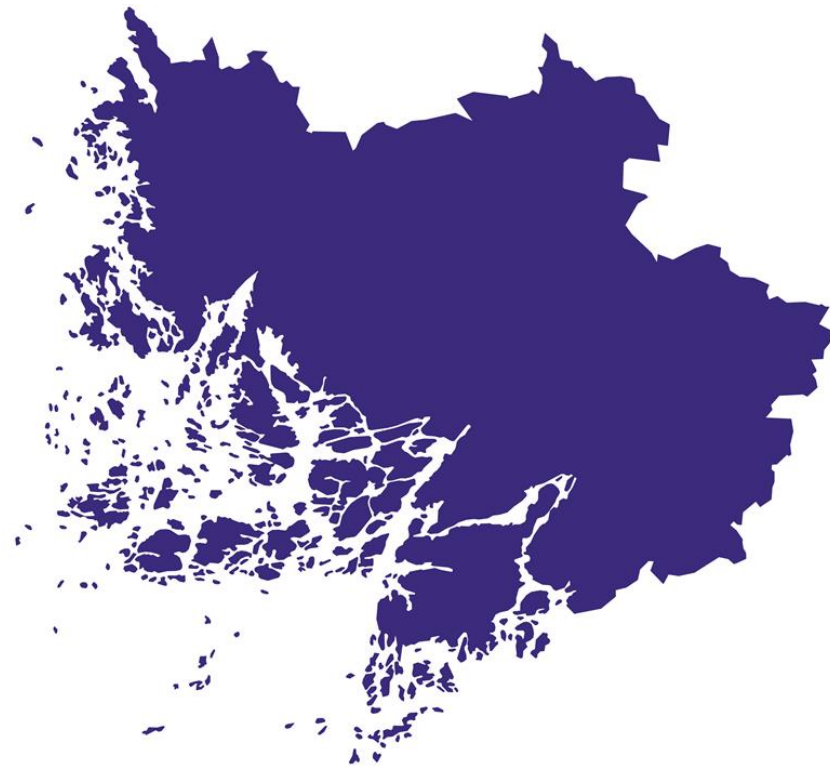
Lasten ja nuorten turvattomuuden taustalla saattaa olla väkivaltaa tai sen uhkaa. Turvattomuus saattaa heijastua mm. rikoksilla oireiluna.

Varsinais-Suomessa 4.-5. luokkalaisista 15,7% on kokenut vuoden aikana fyysistä väkivaltaa vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten taholta. Ammattikoululaisista 13% on kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana. (Kouluterveyskysely 2023)

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0 - 14-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä
(Sotkanet id:3893)

Palvelutarve: Lasten suojelun tarve varhaisesta tuesta vaativiin palveluihin

THL 2023: Lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvussa valtakunnallisesti

Eniten lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut 13–15-vuotiaiden ikäryhmässä.

Teini-ikäisistä 14 prosentista tehtiin vuoden aikana lastensuojeluilmoitus.

Ilmoitusten kasvu kertoo myös siitä, että lastensuojelu on tullut tutuksi ja ammattilaiset tuntevat velvollisuutensa tehdä lastensuojeluilmoituksia.

Toisaalta voidaan kysyä, mitä vielä esimerkiksi koulussa voidaan tehdä lapsen ja vanhempien tueksi?

Yhä useammasta lapsesta tehdään lastensuojeluilmoitus

Muutos vuodesta 2021

Lukumäärät vuonna 2022

Kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset	▲ +3 %	4 498 lasta
Huostassa olleet lapset	◆ -1 %	11 477 lasta
Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret	◆ 0 %	17 885 lasta
Lastensuojeluilmoitukset	▲ +7 %	184 685 lastensuojeluilmoitusta
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olevia lapsia	▲ +5 %	98 634 lapsesta ilmoitus
Lastensuojelun avohuollon asiakkaiden määrä	◆ -1 %	36 996 lasta

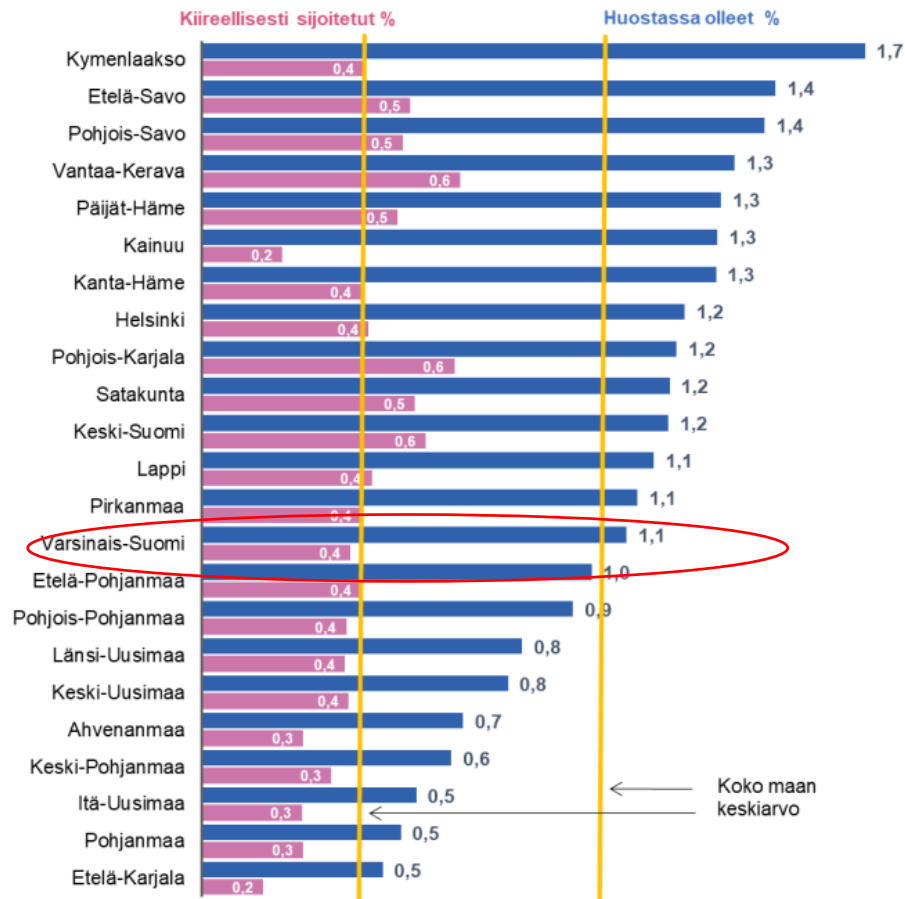
Lähde: THL, Lastensuojelu 2022

Lastensuojelutilasto 2022 (THL)

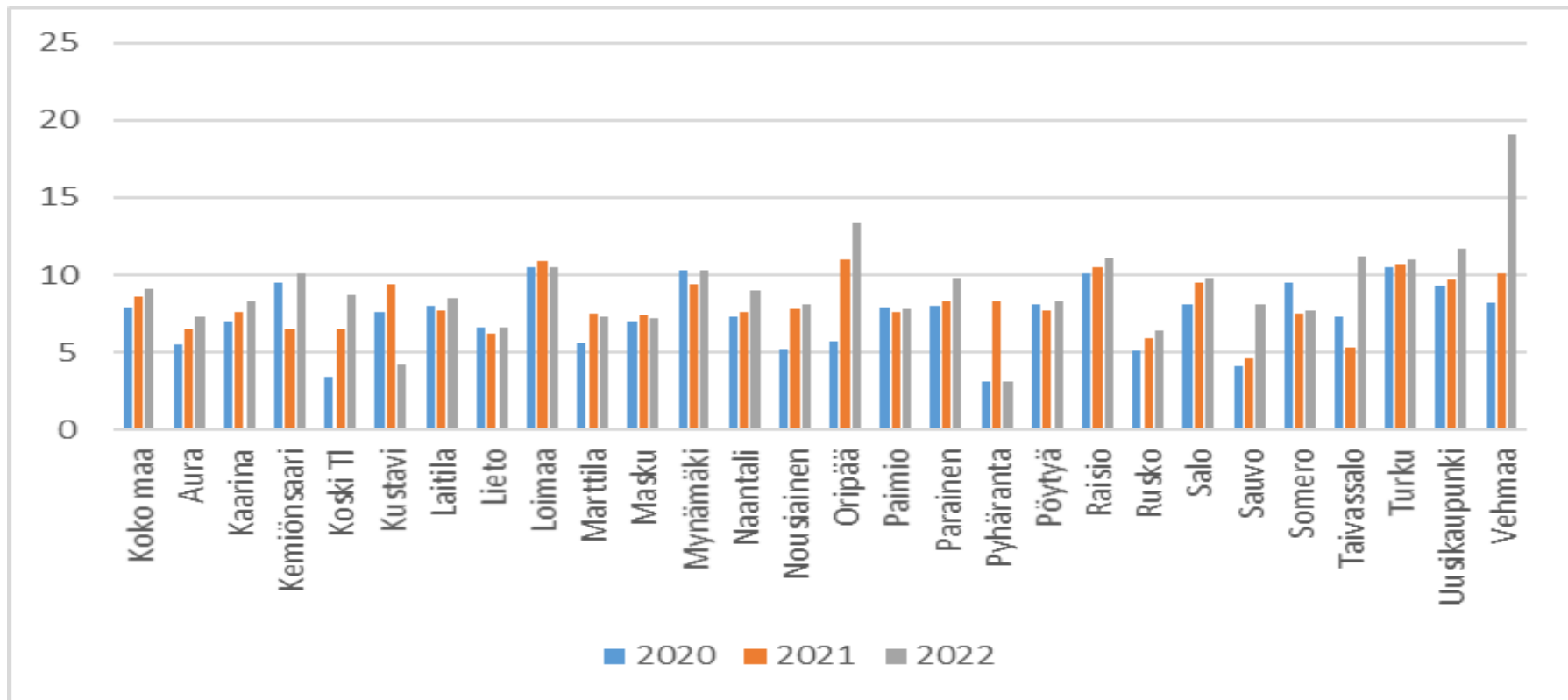
Kiireellisesti sijoitettujen ja huostassa olevien lasten määrät vaihtelivat hyvinvointialueittain vuonna 2022.

Vastaavaan väestöön suhteutettuna Varsinais-Suomi on lähellä koko maan keskiarvoa.

Kuvio 6. Vuoden aikana kiireellisesti sijoitetut ja huostassa olleet lapset suhteutettuna vastaavan ikäiseen väestöön hyvinvointialueittain vuonna 2022, %.

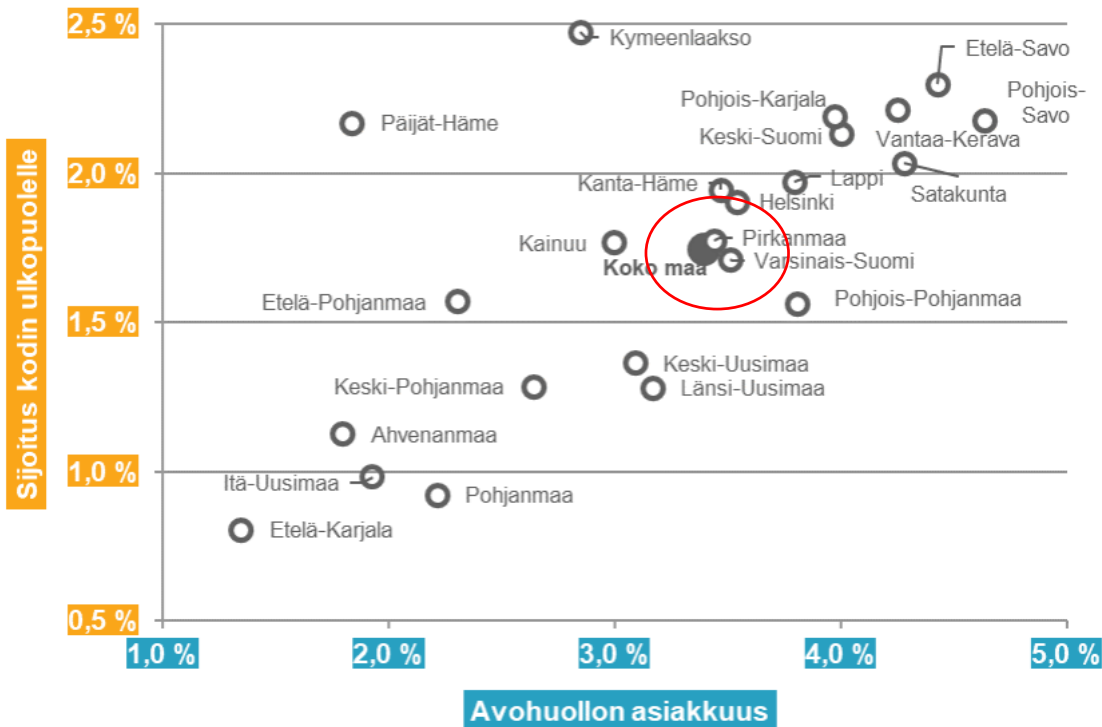
Lastensuojeluilmoitukset, 0-17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Sotkanet)

Lastensuojelutilasto 2022 (THL 2023)

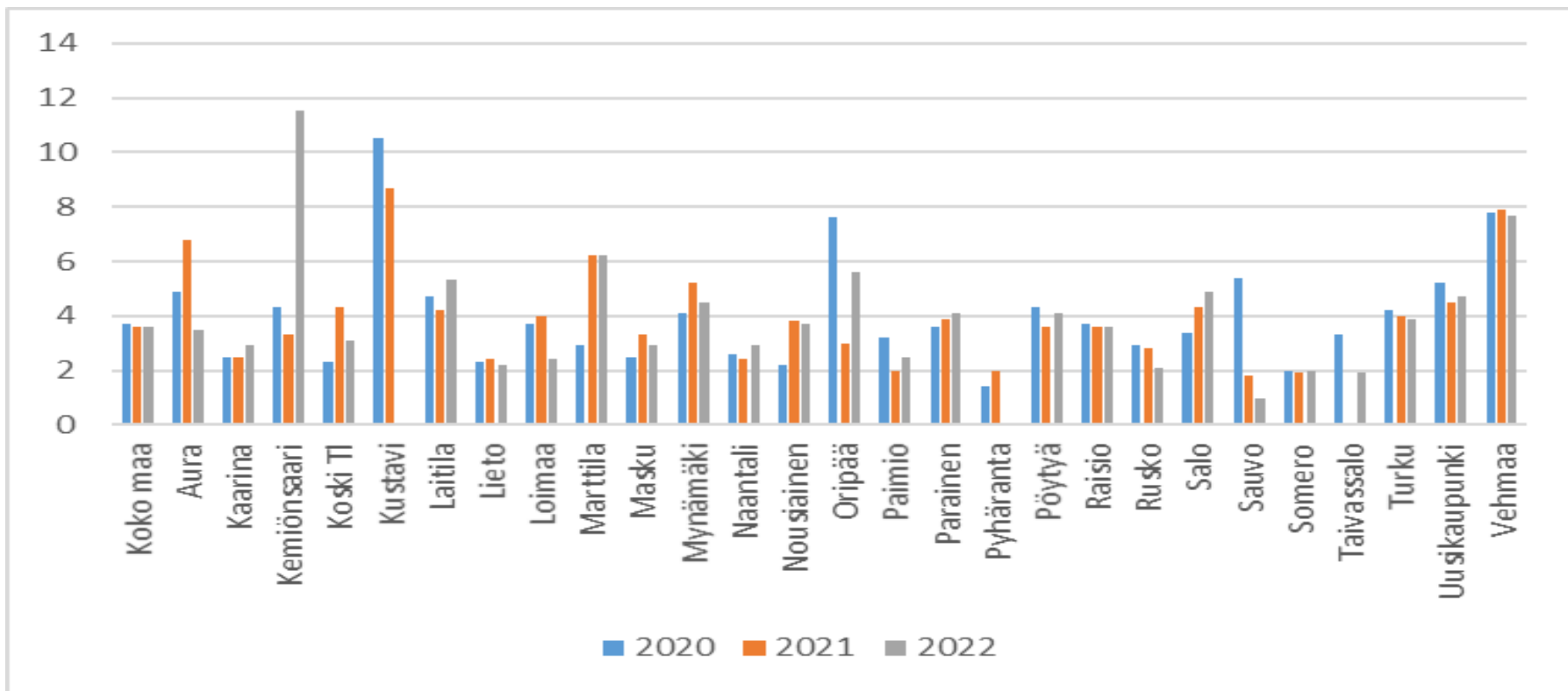
- Avohuollon asiakkuuksissa oli suuria eroja hyvinvointialueiden välillä ja sisällä.
- Kriteerit lastensuojeluasiakkuuden avaamiselle vaihtelivat.
- Myös muiden kuin lastensuojelupalvelujen saatavuus vaikuttaa asiakkuuksien määrään.

Kuvio 15. Avohuollon asiakkaat ja sijoitus kodin ulkopuolelle vuoden 2022 aikana 0–17-vuotiailla, prosenttia hyvinvointialueiden 0–17-vuotiaista.

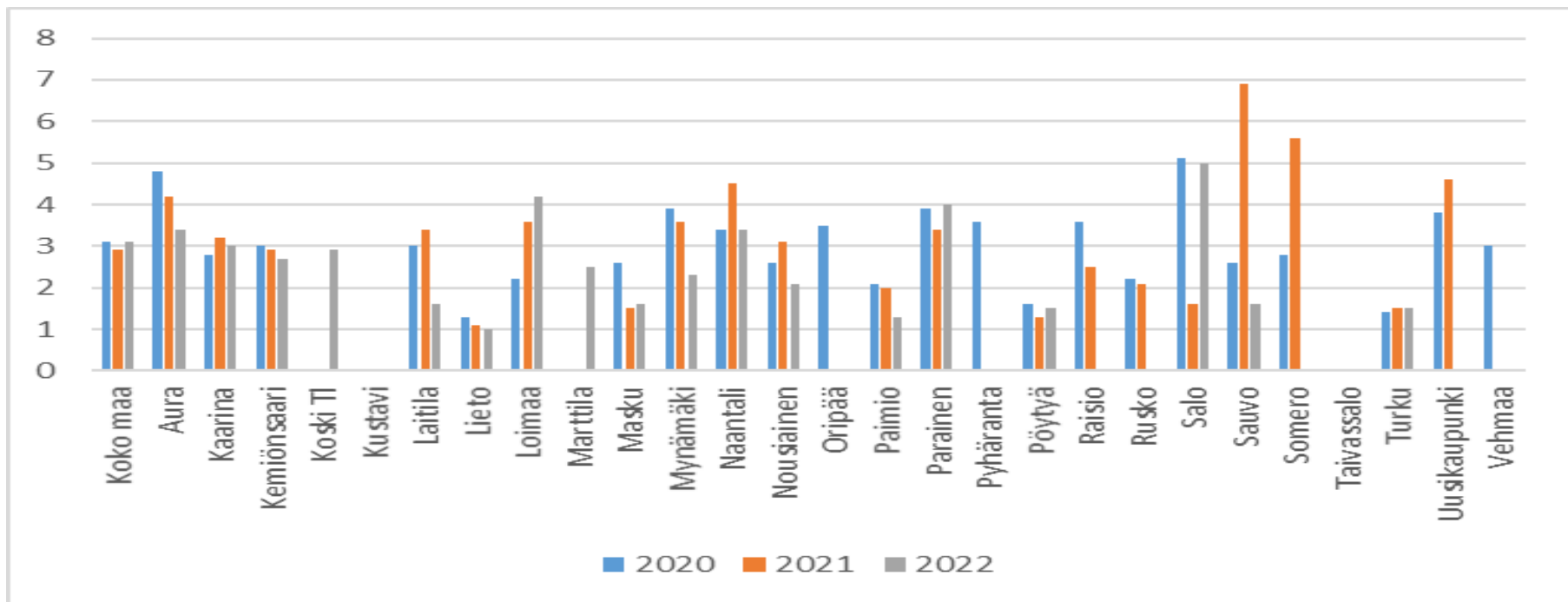

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0-17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Sotkanet)

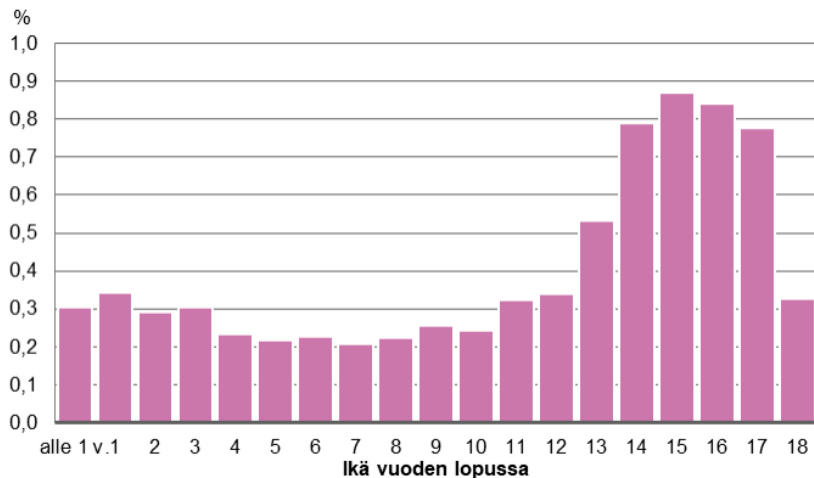

Perheitä lapsiperhepalveluiden perhetyössä, % lapsiperheistä, kunnan kustantamat palvelut (Sotkanet)

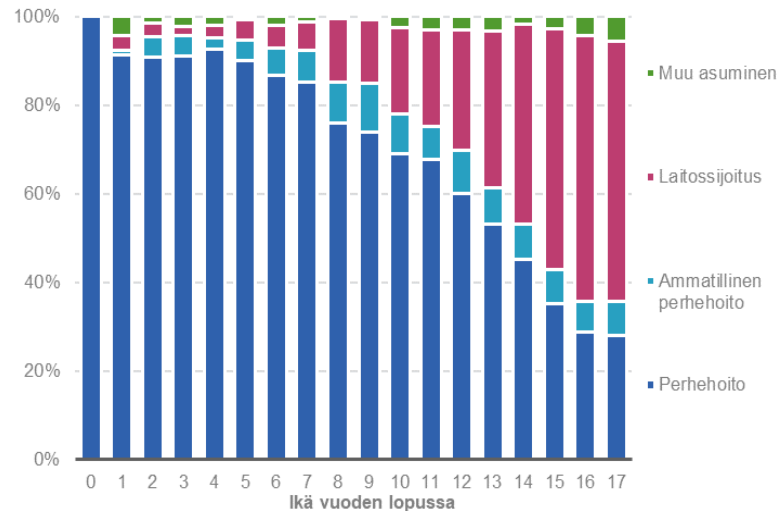

Yhä useampi murrosikäinen sijoitetaan kiireellisesti ja huostaanotetaan. Tukea ja apua tulisi saada aikaisemmin ja uusia keinoja on löydettävä nuorten vaikeisiin tilanteisiin. (THL)

Kuvio 5. Kiireellisesti vuoden aikana sijoitetut lapset ikävuosittain, 2022, %, (N=4 498).

Kuvio 7. Huostassa 31.12.2022 olleet lapset sijoitusmuodon mukaan (N=9 666).

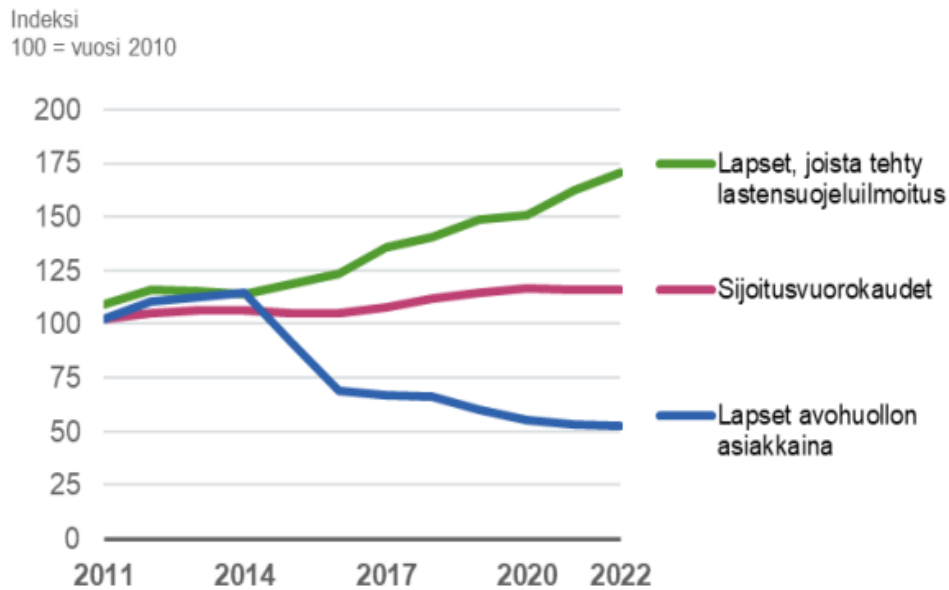
Laki velvoittaa perheen jälleen yhdistämiseen, keskimääräiset sijoitusten kestot ovat pysyneet lähes ennallaan.

Kaiken kaikkiaan kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten (17 885) sijoitusten kestot vaihtelevat suuresti.

Kolmasosa (32 %, 5 720 lasta) vuonna 2022 sijoitettuna olleista on ollut sijoitettuna vähintään puolet elämästään.

(THL)

Kuvio 1. Lastensuojelun keskeisten tunnuslukujen kehittyminen vuodesta 2010.

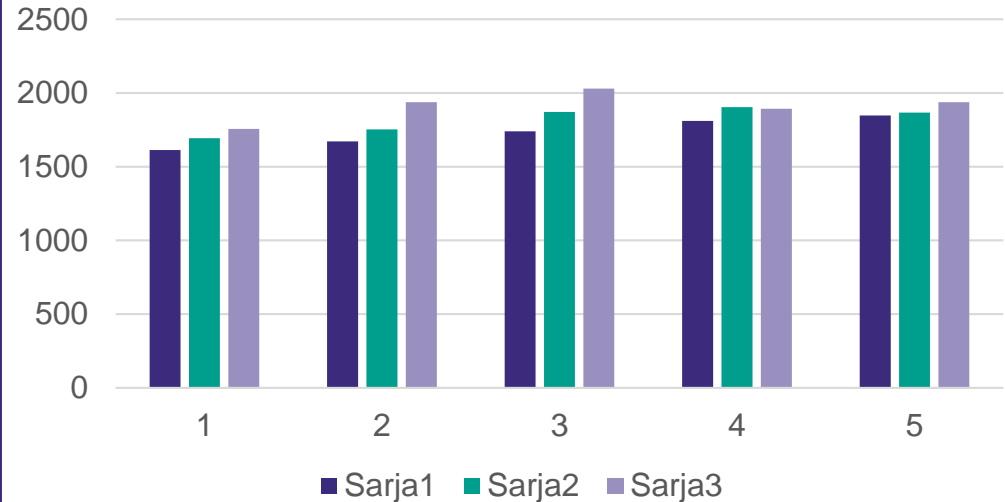
Palvelutarve: Yhä useampi lapsi saa vammaistukea käytös- ja tunnehäiriöiden tai neuropoikkeavuuden perusteella

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt ovat alle 16-vuotiaan vammaistuen selvästi yleisin peruste.

Psyykkisen kehityksen häiriön perusteella alle 16-vuotiaan vammaistukea saavien määrä on kasvanut 10 vuodessa 93%, kun taas älyllisen kehitysvammaisuuden perusteella etuutta saavien määrä on kasvanut 21%.

Erilaiset käytöshäiriöt sekä aktiivisuuden ja tarkkaavaisuuden häiriöt diagnosoidaan lapsilla ja nuorilla aiempaa useammin.
(Kela)

Alle 16-vuotiaan vammaistuen saajat (korotettu ja ylin tuki) / 100 000 vastaavan ikäistä (Sotkanet id:5108)

Liian iso osa ikäluokasta tarvitsee sairaalahoitoa mielenterveyden häiriöihin

4/1000 varsinaissuomalaisesta lapsesta on saanut sairaalahoitoa mielenterveyden häiriöihin (0-17v) / 1000 ikäluokasta, vuosi 2021.

Mielenterveyden häiriöiden vuoksi sairaalahoitoa tarvinneiden lasten ja nuorten määrä suhteutettuna ko. ikäluokkaan kuvaa osaltaan lasten ja nuorten psyykkisten ongelmien määrää ja niiden vaikeusastetta.

On huomattava, että sairaalahoidon määrä riippuu myös käytettävissä olevista resursseista (esim. miten paljon palveluja alueella on tarjolla) sekä vallitsevista hoitokäytännöistä.

Lähde Sotkanet

Kansalliseen lapsistrategian (2019–2023) toimenpiteen 13 tehtävänä on lisätä lasten ja nuorten mielenterveystyön vaikuttavuutta kartoittamalla kehittämistarpeet ja tukemalla hyviä käytäntöjä ja osaamista.

Tarvetta on sekä perustason hoidon ja tuen vahvistamiseen, että vakavasti päihiteillä ja mielenterveyshäiriöillä oireilevien nuorten palvelujen vahvistamiseen.

(THL)

Varhan erikoissairaanhoidon palvelujen, erityisesti lasten ja nuorisopsykiatrian palvelujen saatavuus vaikuttaa muuhun palvelutarpeeseen

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen saatavuus perustasolla vaihtelee alueellisesti.

Erikoissairaanhoido ei pysty vastaamaan koko palvelutarpeeseen, mikä taas heijastuu muihin palveluihin.

Alle 23-vuotiaiden lasten ja nuorten mielenterveyspalveluita odottavat

Vuosi	1-90 vrk	yli 90 vrk	yli 90 vrk odottaneet %
2022	1,264	259	17.0 %
2023	1,135	334	22.7 %
Tammi	250	78	23.8 %
Helmi	187	68	26.7 %
Maalis	199	57	22.3 %
Huhti	213	46	17.8 %
Touko	162	39	19.4 %
Kesä	124	46	27.1 %
Total	2,399	593	19.8 %

Saapuneet lähetteet kum. vuoden alusta

Vuosi	2023				
	Erikoisala	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti
Lastenpsykiatria		50	113	198	245
Nuorisopsykiatria		100	202	344	419
Yhteensä		150	315	542	664

Vaikeimmin oireilevien lasten ja nuorten määrä kasvaa

Varhan lasten ja nuorten poliklinikalla hoidetut alle 16-vuotiaat lapset ja nuoret.

Lapsi ja hänen perheensä tarvitsevat moniammatillista apua ja tukea.

Lasten ja nuorten lisääntynyt oireilu näkyy arjessa, tilastoissa ja palvelutarpeessa

Tilastojen ja selvitysten mukaan lasten ja nuorten oireet ovat lisääntyneet ja palvelut eivät pysty vastaamaan tarpeeseen.

Mitä tästä ajattelevat lapset, nuoret ja perheet?

Entä alueen toimijat?

Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöt ry:n jäsenjärjestöjen kokemusasiantuntijoiden näkemys on yhteneväinen tutkitun tiedon kanssa:

”Tukea tulisi saada ennen kun ollaan lastensuojelussa.

Tulee lisätä tietoa ja uskoa siihen, että apua ja palveluja on saatavilla.

Kohdatuksi tuleminen!

Muista että asiakkaan pelko vaikuttaa avun vastaanottamiseen.

Huolehdi, että asiakas on tullut oikein ymmärretyksi.

Lasten suojelu kuuluu kaikille.”

Varhan nuorisovaltuutetut 12.9.2023

”Opiskeluhuollolla tulee olla kykyä kohdata ja kuunnella sekä osaamista tunnistaa ja tukea”

”Palvelut pitää olla lähellä, esim. ahdistunut ei voi matkustaa bussilla vastaanotolle”

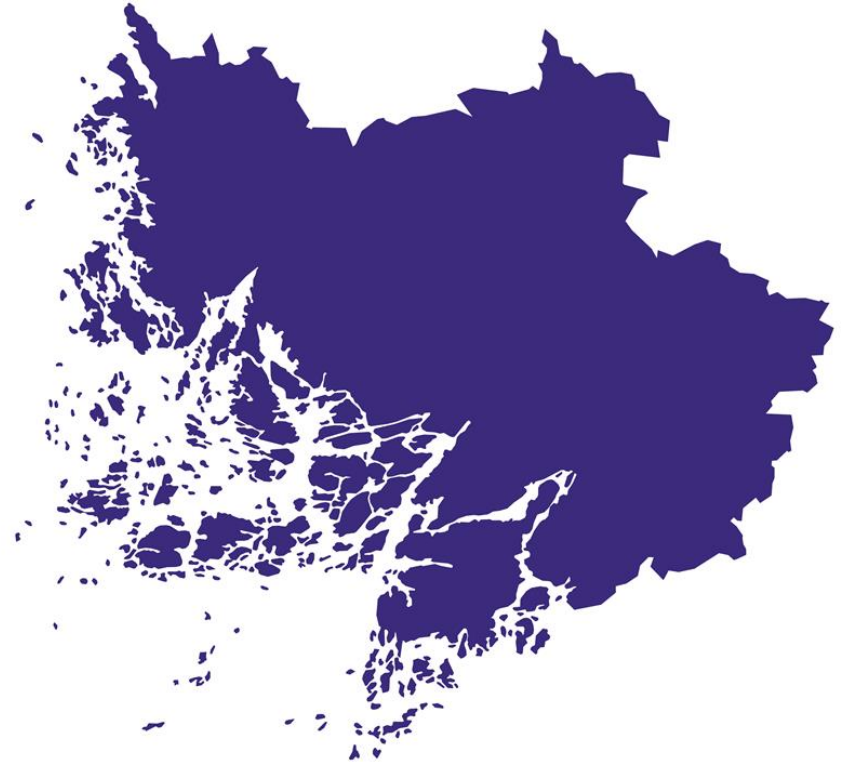
”Tukea pitäisi saada enemmän jo alakouluun”

”Opiskeluhuollon henkilöstöä tulee olla riittävästi, jos kuraattori on paikalla harvoin”

3. Miten lasten, nuorten ja perheiden tuki on järjestetty alueella? Miten turvataan apu varhain ja läheltä?

Perhekeskuksen ja lastensuojelun resurssit
Suunnitelma palvelujen järjestämisestä
Yhteistyö kuntien, järjestöjen ja alueen toimijoiden kanssa

Palvelujen järjestämisessä ollaan uuden edessä

Hyvinvointialueen käynnistyttyä palvelujen järjestämisessä alueiden väliset erot Varhan sisällä ovat merkittävät.

Palvelut ovat liikaa painottuneet raskaisiin palveluihin.

Varsinais-Suomessa on merkittävä puute henkilöstöstä, erityisesti sosiaalityöntekijöistä ja koulupsykologeista.

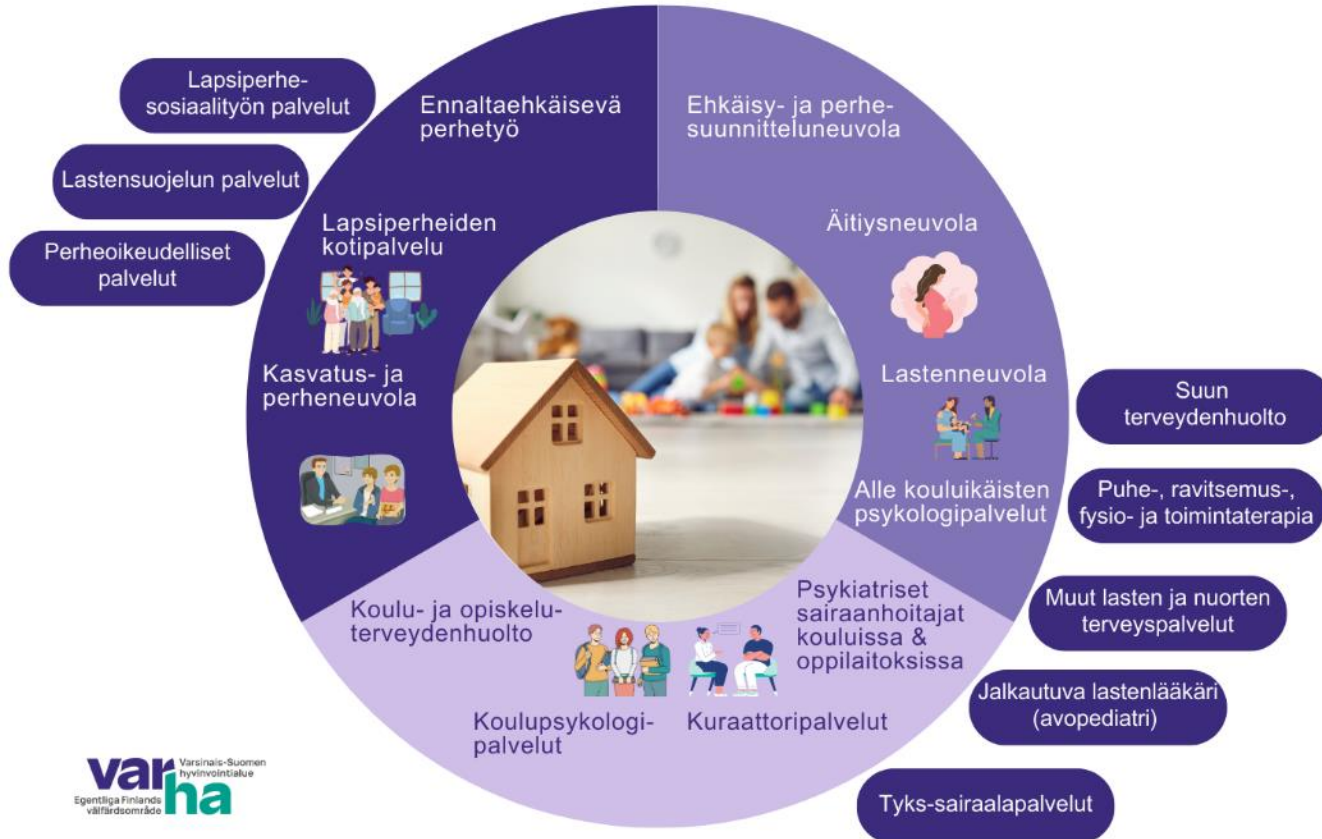
Palvelujen asiakaslähtöisyyteen, vaikuttavuuteen ja kustannustehokkaaseen käyttöön tulee löytää uusia keinoja.

Tarvitaan uusia keinoja sekä lasten, nuorten ja perheiden palvelujen yhteensovittamiseen, että henkilöstön veto- ja pitovoiman lisäämiseen.

Varhan aluehallitus on esittänyt 15.8.2023 uuden lasten, nuorten ja perheiden palvelujen tulosryhmän perustamisen selvittämistä.

Muutoksen tavoitteena on siirtää painopistettä ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tukeen.

Perhekeskuspalvelut

Kunnan palvelut

Varhaiskasvatus
Esiopetus
Perusopetus
Toisen asteen koulutus
Nuoriso- ja vapaa-ajanpalvelut
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)

Muut palvelut

Kohtaamispaikat
Potilas- ja vammaisjärjestöt
Taide- ja kulttuurijärjestöt
Sote-järjestöt
Liikunta- ja nuorisojärjestöt
Seurakunnat
Kela
Yksityinen sektori (mm. terapia- ja kuntoutus)

Palvelujen järjestäminen perhekeskuksessa: Mitoitusten ja suositusten toteutuminen

Kaikkia lapsia koskevat äitiys- ja lastenneuvola- sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut turvataan riittävällä resurssilla. Samoin oppilashuollon palvelut turvataan riittävällä henkilöstöllä.

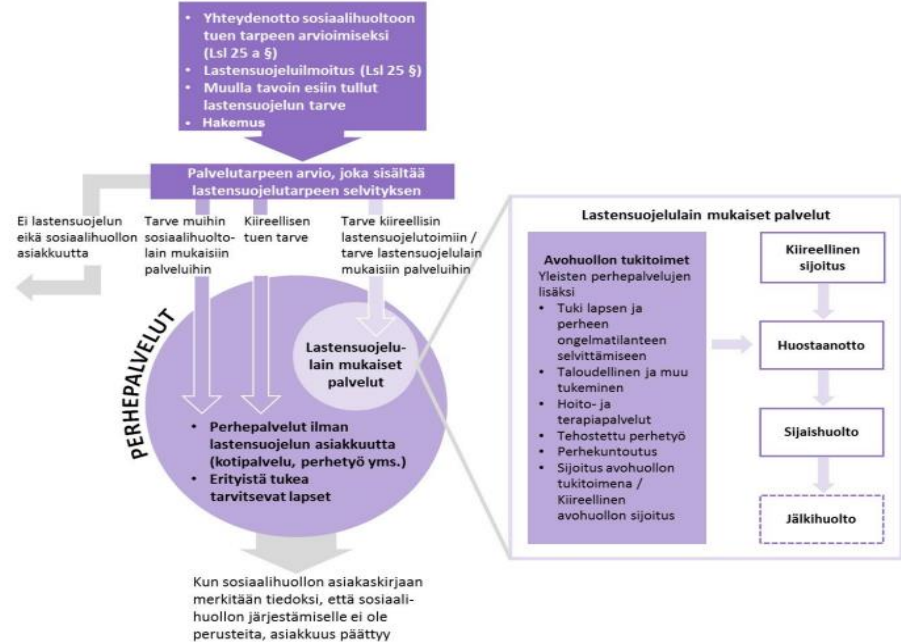
Henkilöstömitoitusten suosituksia on tarkistettu vuonna 2023. Muutoksella lisätään edellytyksiä tarttua hyvinvoinnin riskeihin ja ongelmiin ajoissa ja yksilöllisesti.

Suosituksukset vuodelta	2004	2023
lastenneuvola terveydenhoitaja	400	320
lastenneuvola lääkäri	2270	2 270
kouluterveydenhoitaja	600	460
koululääkäri	2 100	2100
koulupsykologi	-	780
koulukuraattori	-	670

Lastensuojelun suunnitelma

Varhan palvelujen kehittäminen jatkuu keskittämällä palvelutarpeen arviointi asiakasohjauksen Soihtu-tiimeihin, kehittämällä lapsiperhesosiaalityön palveluja sekä varmistamalla että lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollon palvelut toimivat yhdenmukaisesti ja toimintaedellytykset ovat riittävät.

Kuvio 1. Lastensuojelun asiakasprosessi

(Kuusikko-työryhmä
2019)

Lastensuojelun käsittelyaikojen ja lastensuojelun sosiaalityön henkilöstömitoituksen toteutumista seurataan kansallisesti (THL)

Lastensuojelun sosiaalityöntekijällä saa olla asiakkaana enintään 35 lasta.

Vuoden 2024 alusta asiakkaita saa olla enintään 30.

Laki mitoituksesta ei koske sosiaalihuoltolain mukaista lapsiperhesosiaalityötä.

Lastensuojelutarpeen tai erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelutarpeen arviointia koskevien määräaikojen toteutuminen

	1.4.2022– 30.9.2022		1.10.2022– 31.3.2023
Käsittely aloitettu 7 arkipäivässä	98%	▼	94%
Käsittely valmistunut 3 kuukaudessa	90%	▼	88%

Lastensuojelun sosiaalityön henkilöstötilanne

	8.11.2022		11.4.2023
Asiakaskeskiarvo	28	▲	30
Osuus lastensuojelun sosiaalityöntekijöistä, joiden asiakasmäärä ylitti lakisääteiset 35 asiakasta	14%	▲	19%

LPP palvelutarpeen arviointi aloitettu ajan sisällä

Alue	0-7pv	8-14pv	yli 14pv
1	67	≤5	0
2	278	0	≤5
3	123	≤5	0
4	73	0	0
5	293	0	0
6	189	≤5	≤5
Turku	460	≤5	≤5
Total	1483	8	9

Käsittelyä ei ole aloitettu

Alaotsikko

Alue	0-7pv	8-14pv	yli 14pv
1	32	0	0
2	10	0	20
3	≤5	0	0
4	8	0	0
5	0	0	0
6	≤5	0	0
Turku	60	≤5	8
Total	114	≤5	28

LPP palvelutarpeen arviointi käsitelty

Alaotsikko

Alue	0-3kk	3-4kk	yli 4kk
1	13	0	0
2	129	0	≤5
3	90	4	≤5
4	65	0	0
5	189	34	67
6	≤5	2	≤5
Turku	354	65	≤5
Total	842	105	80

Aikaväli 1.10.2022-
31.3.2023 paitsi alue 1
1.1.2023-31.3.2023

LPP palvelutarpeen arviointi kesken

Valitse oikeasta reunasta näytettävä kuukausi. Mikäli useam...

Alue	0-3kk	3-4kk	yli 4kk
1	55	0	0
2	51	0	14
3	60	0	0
4	0	0	0
5	101	≤5	9
6	71	0	0
Turku	387	14	≤5
Total	725	16	28

Lastensuojelun sosiaalityöntekijämitoitus poikkileikkauspäivänä 11.4.2023

Valitse oikeasta reunasta näytettävä kuukausi. Mikäli useampia kuukausia on valittuna, näkyvät niiden poikkileikkaus-tiedot summatuna

Alue	Asiakkaiden lukumäärä poikkileikkauspäivänä	B1 Lapsen asioista vastaavat sosiaalityöntekijät lkm	B2. Laps. asioista vast. sosiaalityöntekijät, joilla oikeus toim. tilap.	B3. Avoimet sosiaalityöntekijän vakanssit last. palv.	C. Lap. as. vast. sosiaalityöntekijöiden määrä, joilla on enemmän kuin 35* alle 18-v. last. as.
1	615	9	2	4	3
2	367	4	4	7	8
3	321	7	1	4	8
4	153	6	4	1	1
5	277	10	2	3	0
6	488	10	3	3	5
7	317	9	1	0	0
Total	3390	83	25	23	26

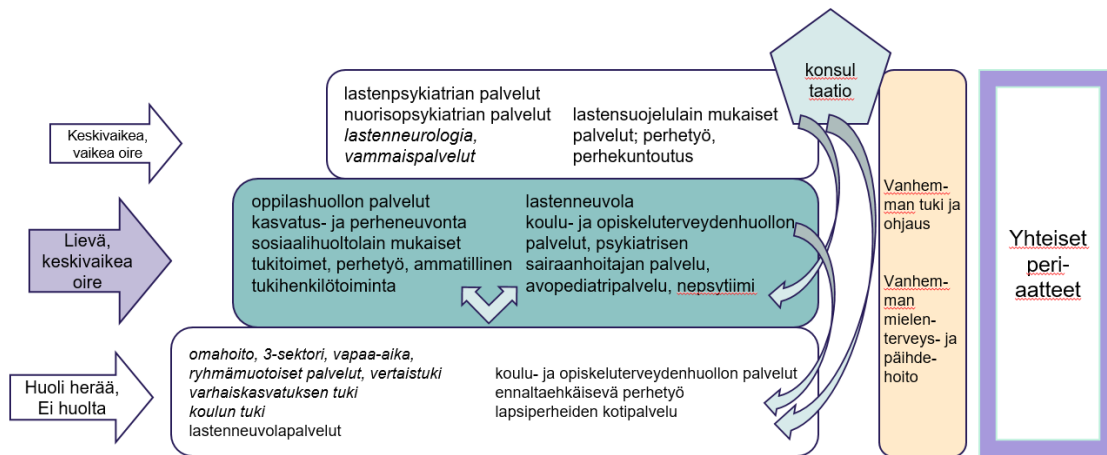
Psykososiaalisten palvelujen suunnitelma

Tilastojen ja selvitysten mukaan lasten ja nuorten oireet, erityisesti ahdistus ja masennus, ovat lisääntyneet ja palvelut eivät pysty vastaamaan tarpeeseen.

Varhalla on perustettu lasten ja nuorten psykososiaalisten palvelujen ohjausryhmä, joka koordinoi palvelujen yhteensovittamista.

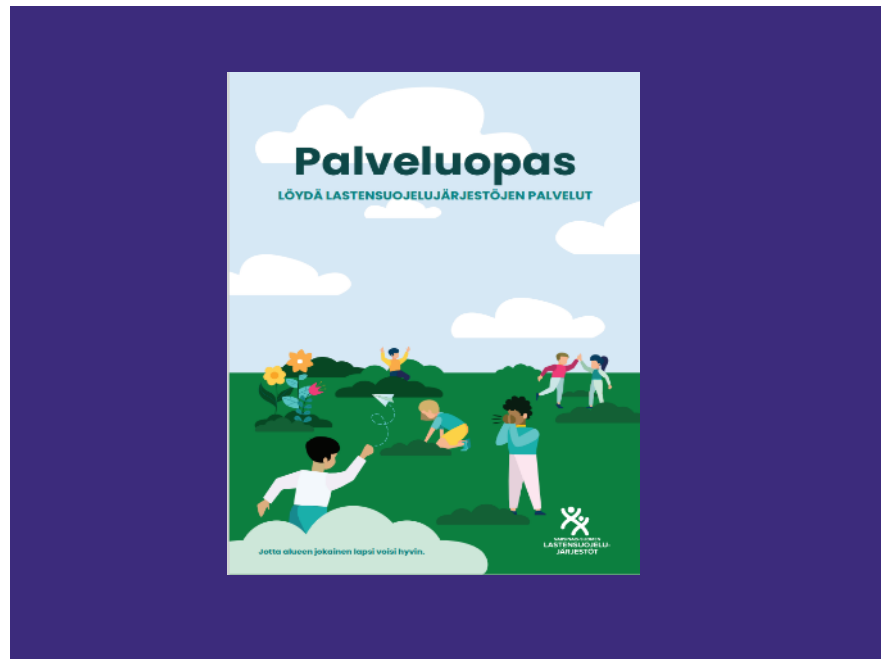
Ohjausryhmä on asettanut yhdeksi tavoitteeksi kuvata psykososiaalisten palvelujen mallin sekä varmistaa toimintaedellytykset mallin toteutumiseksi.

Lasten ja nuorten psykososiaalisten palvelujen portaittainen malli *Luonnos*

Yhteistyö kuntien ja kolmannen sektorin kanssa

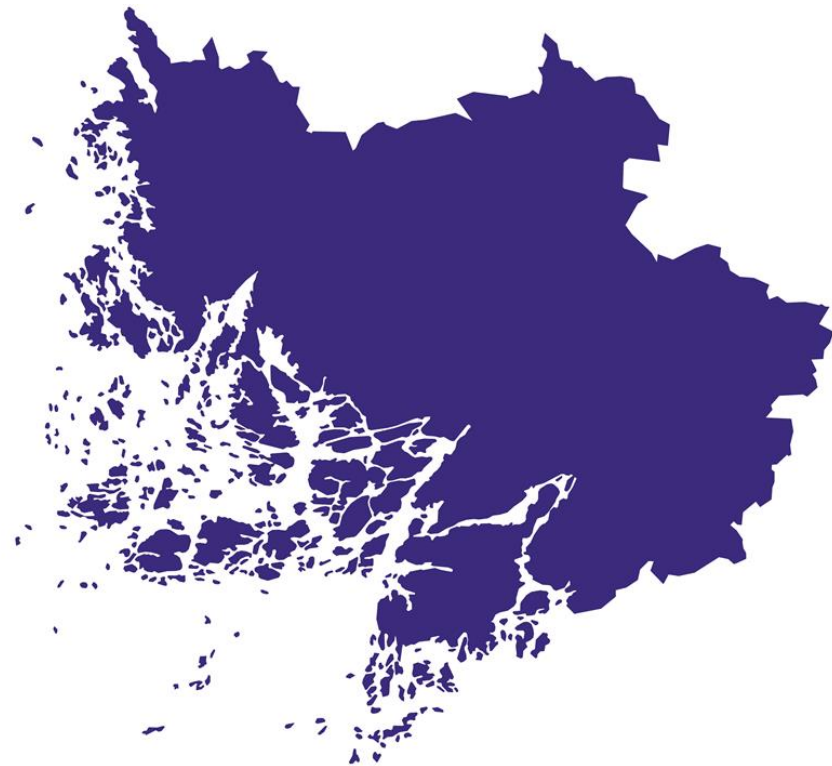
- Kuntien ja järjestöjen toimijat ovat lähellä perheiden arkea.
- Jotta lasten ja nuorten tarpeisiin voidaan reagoida riittävän nopeasti ja varhain, on oltava sekä selkeät yhteistyörakenteet, että yhteinen viesti perheille: **apua ja tukea on saatavilla.**
- Keskeistä on jo olemassa olevien, toimivien yhteistyörakenteiden turvaaminen sekä uusien luominen.

[Materiaalit ja julkaisut | VSLJ ry](#)

4. Tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoitteena on lasten osallisuuden lisääminen, palvelujen saatavuus varhain, läheltä, nopeasti ja vaikuttavasti - yhteistyössä.

Seuranta: Lapset ja nuoret

Tavoite	Toimenpide	Vastuu, resurssi	Mittarit ja seuranta
1. Lapset, nuoret ja perheet kokevat voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä.	Laaditaan osallisuussuunnitelman toimeenpano-ohjelma lapsia ja nuoria koskien.	Valmisteluvastuu: integraatiopäällikkö Resurssi: Hankeressurssi	Toimeenpano-ohjelma on laadittu.
2. Lapsi ja nuori saa apua varhain ja läheltä ja kustannusvaikuttavasti.	Perustetaan perhekeskukset tuottamaan varhaista tukea lapsille, nuorille ja perheille.	Valmisteluvastuu: perhekeskusjohtaja Resurssi: Varhan, kuntien ja järjestöjen toimijat, hankeressurssi	Alueelliset perhekeskukset on perustettu osana Varhan organisaatiota.
3. Vaikeisiin ongelmiin tartutaan viipymättä ja vaikuttavasti.	Varmistetaan lastensuojelun avo- ja sijaishuollon palveluprosessien yhdenmukaisuus.	Valmisteluvastuu: Lapsiperhepalvelujen johtaja Resurssi: hankeressurssi	Prosessit on kuvattu. Lastensuojelulain määrääjat ja henkilöstömitoitus toteutuvat.
4. Palvelut toimivat saumattomasti yhteen.	Perustetaan alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä.	Valmisteluvastuu: Integraatiopäällikkö Resurssi: Varhan, kuntien ja 3. sektorin toimijat.	Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä on perustettu, suunnitelma hyväksytty ja seurannasta sovittu. Prosessien toimivuutta seurataan.

Tavoite 1: Lapset, nuoret ja perheet kokevat voivansa vaikuttaa omaan elämäänsä

Alatavoite	Toimenpide	Vastuu	Mittarit
Lasten, nuorten ja perheiden palveluja suunnitellaan ja johdetaan tietoon perustuen.	<ul style="list-style-type: none"> -Lapsibudjetointi otetaan käyttöön osana lapsivaikutusten arviointia -Lisätään edellytyksiä ottaa käyttöön lapsiystävällinen kunta/ hyvinvointialue (Unicef)-status -Käynnistetään TKIO-yhteistyö alueen oppilaitosten ja muiden organisaatioiden välillä	Valmistelu integraatiopäällikkö	Suunnitelma on laadittu. Varhalla on valmius hakea Unicefin lapsiystävällinen hyvinvointialue –statusta. Lapsia, nuoria ja perheitä koskeva tutkimus-, koulutus- ja kehittämissyhteistyö on käynnissä ja sillä on määritellyt rakenteet.
Lasten, nuorten ja perheiden osallisuus lisääntyy palvelujen ja toiminnan suunnittelussa sekä toteutuksessa.	<ul style="list-style-type: none"> -Lapsen asiakaskokemuksen esiin nostaminen mm. vaikuttamiskanavien, palautepalvelun, asukas- ja asiakaspalautteiden ja -kyselyjen, asiakasraatien ja kokemusasiantuntijoiden käyttämisellä sekä vertaistuen järjestämisellä -Nuorisovaltuuston esiin nostamien seikkojen edistäminen.	Valmistelu hyte-yksikkö ja integraatiopäällikkö	Osallisuuden rakenteet ja toimenpidesuunnitelma on laadittu. Lastensuojelun kehittäjäasiakas- ja vertaistukitoiminta suunniteltu. Asiakaskokemus, asiakaspalaute.
Jokaisen lapsen oikeudet toteutuvat riippumatta lapsen iästä, kotikielestä, tilanteesta tai toimintakyvystä.	Asiakasosallisuuden varmistaminen perhekeskuksen ja sosiaali- ja vammaispalvelujen välillä	Valmistelu hyte-yksikkö ja integraatiopäällikkö	Suunnitelma on laadittu haavoittuvassa asemassa olevien lasten osallisuuden vahvistamiseksi. Asiakaskokemus, asiakaspalaute

Tavoite 2: Lapset ja nuoret saavat apua varhain, läheltä ja

Alatavoite	Toimenpide	Vastuu	Mittarit
Ehkäistään lasten ja nuorten ylipainoa, päihteiden käyttöä ja mielenterveysongelmia sekä lisätään lasten ja nuorten turvallisuutta.	Luodaan Varha-tasoinen rakenne lasten ja perheiden elintapaohjaukselle, ehkäisevälle päihdetyölle, mielenhyvinvoinnin tukemiselle ja lasten kaltoinkohtelun ehkäisyn toimintamallille.	Varhan perhekeskukset, Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, Kunnat, 3. sektori	Rakenteet ja toimintamalli on laadittu.
Lapsille, nuorille ja perheille on saatavilla varhaista perustason mielenterveyden tukea ja hoitoa.	Kuvataan portaittainen tuen ja hoidon malli. Selkeytetään eri toimijoiden tehtävät ja määritellään ja kuvataan moniammatillisten palvelujen prosessit ja sovitaan yhdyspintatyön menettelytavat.	Varhan lasten ja nuorten psykososiaalisen tuen ohjausryhmä, hankeresurssi	Toimintamalli on kuvattu ja toimenpiteet laadittu. Asiakas- ja potilastyö toteutuu niiden mukaisesti.
Vanhemmat saavat tukea vanhemmuuteen, kasvatukseen ja hyvinvointiin	Sähköinen perhekeskus otetaan käyttöön.	Perhekeskusjohtaja, hankeresurssi	Sähköinen perhekeskus on käytössä ja käyttöä seurataan. Asiakaspalaute.

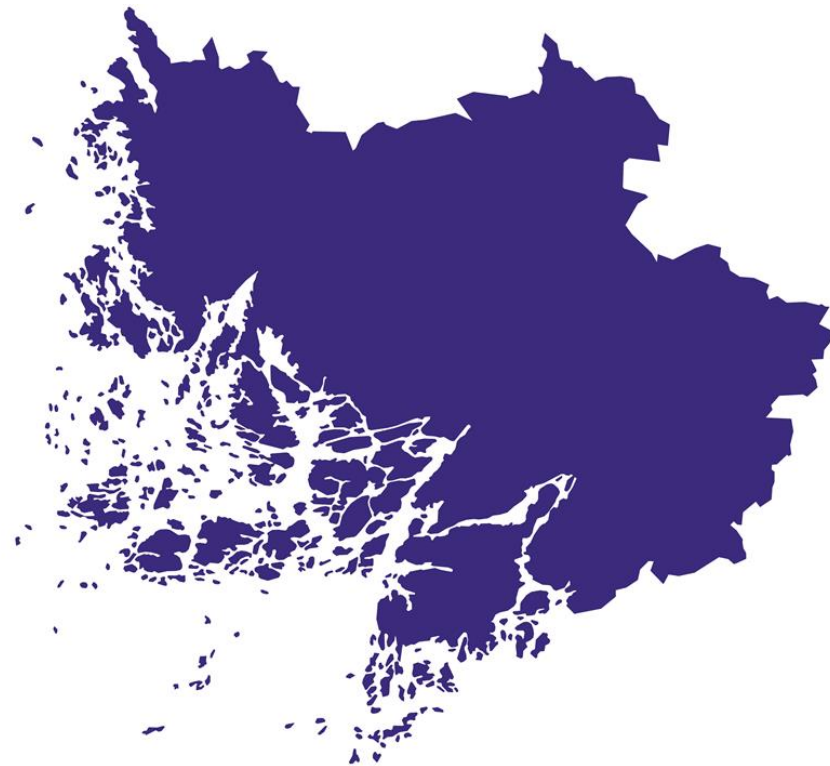
Tavoite 3: Vaikeisiin ongelmiin tartutaan viipymättä ja vaikuttavasti

Alatavoite	Toimenpide	Vastuu	Mittarit
Lapsen tarve suojeluun tunnistetaan riittävän ajoissa ja on keinoja tukea perhettä	Varmistetaan tuki ja arviointi lapsen elinympäristössä, palvelutarpeen arvioinnin aikainen tehokas työskentely ja selkeät prosessit riskien arviointiin. Lisätään vaikuttavia lapsiperhesosiaalityön palveluja. Luodaan rakenteet yhteiselle systeemiselle työotteelle.	Varha, kunnat, 3. sektori	Kuntien ja Varhan yhteistyön toimenpiteet ja suunnitelma on tehty. Lastensuojeluilmoitusten määrä. Lastensuojeluasiakkuuksien määrä.
Lastensuojelun sijoitusten määrä vähenee ja perhehoidon osuus sijoituksista lisääntyy. Sijoitusten kesto lyhenee.	Kehitetään lastensuojelun avo- ja sijaishuollon palveluja ja luodaan uusia palveluja.	Sote-palvelut Hankeresurssi	Kiireellisten sijoitusten määrä. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä. Sijoitusmuodot. Sijoitusten kesto, sijoitusvuorokaudet.
Vakavasti oireileva lapsi ja perhe saa apua	Kuvataan lapsen ja perheen yhteisasiakkuuden palvelupolku, joka sisältää tuen ja tarvittaessa hoidon.	Sote-palvelut, Tyks-sairaalapalvelut Hankeresurssi	Palvelupolku on kuvattu. Asiakas- ja potilastyö toteutuu niiden mukaisesti. Perheen ja lapsen asiakaskokemus.

Tavoite 4: Palvelut toimivat saumattomasti yhteen

Alatavoite	Toimenpide	Vastuu	Mittari
Yhteistyö kuntien, 3. sektorin, Varhan palvelujen välillä toimii. Eri toimijoilla on yhteinen viesti perheille: Apua on saatavilla.	Muodostetaan yhteisiä verkostoja ja foorumeja ja turvataan jo olemassa olevat yhteistyörakenteet. Järjestetään yhteisiä koulutuksia ja laaditaan kuvaukset sovitusta yhteistyöprosesseista.	Varha, kunnat, järjestöt	Yhteistyöfoorumit on perustettu
Lapsi tai vanhempi ei jää yksin, eikä palvelujärjestelmä lisää perheen kuormitusta.	Kuvataan lapsen ja perheen yhteisasiakkuuden palvelupolku, joka sisältää tuen ja tarvittaessa hoidon.	Varha, hankeresurssi	Palvelupolku on kuvattu. Asiakas- ja potilastyö toteutuu niiden mukaisesti. Lapsen ja perheen asiakaskokemus.
Palveluprosessit toimivat saumattomasti yhteen, yksikään lapsi ei putoa palvelujärjestelmästä.	Tunnistetaan ja kuvataan keskeiset yhteensovittamista vaativat palveluprosessit, sisältäen aikuisten palvelut (mm. mielenterveys-, päihdepalvelut). Lasten ja nuorten tulosryhmän perustaminen.	Varha, kunnat, järjestöt	Prosessit on kuvattu. Asiakas- ja potilastyö toteutuu niiden mukaisesti. Lapsen ja perheen asiakaskokemus.

5. Suunnitelman toteutus ja seuranta

Varhan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinta ja seuranta

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelussa on ollut mukana Varhan lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä, alueen kuntien edustajat, Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöt ry, sekä Varhan nuorisovaltuusto ja Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöjen jäsenjärjestöjen kokemusasiantuntijat

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta vastaa Varhan lasten ja nuorten integraatiopäällikkö.

Seuranta toteutuu yhdessä Varhan hyvinvointiryhmän ja alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointiryhmän kanssa.

Osana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa on alueellinen opiskeluhuollon suunnitelma ja alueellinen neuvolasuunnitelma.

Suunnitelman seurantaan varten laaditaan vuosikello.

Varhan lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä

Sirpa Kuronen	Pj., Integraatiopäällikkö, lasten ja nuorten palvelut	Lasten ja nuorten palveluintegraatio, Järjestämisen palvelut
Marika Ahonen	Siht., johtava sosiaalityöntekijä	Lasten ja nuorten palveluintegraatio, Järjestämisen palvelut
Emilia Heikkilä	Palvelujohtaja	Sosiaali- ja vammaispalvelut
Sari Hietala	Vammaispalvelujen johtaja	Vammaispalvelut
Maijastiina Hietämäki	Palvelualuejohtaja	Nuorisopsykiatria
Taina Juvén	Palvelualuejohtaja	Lastenpsykiatria
Heikki Lukkarinen	Ylilääkäri	Lasten- ja nuorten klinikka
Karoliina Luukkainen	Johtava asiantuntija	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
Krista Ryödi	Lapsiperhepalvelujen johtaja	Sosiaali- ja vammaispalvelut
Terhi Vierikko	Perhekeskusjohtaja	Sotokeskus-palvelut
Eira Virolainen	Sijaishuollon palvelupäällikkö	Sosiaali- ja vammaispalvelut
Susanna Yliskylä	Asiantuntija	Hyte, nuorisovaltuusto

Varhan alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä

Osallistajat

Aura	Anita Peltonen	Varhaiskasvatusjohtaja	Paimio	Tuula Tamminen	Varhaiskasvatusjohtaja
Kaarina	Suvi Sankinen	Oppimisen ja tuen koordinaattori	Parainen	Tove Dahlen	Fritidssekreterare
Kimitoöns kommun			Pyhäranta	Minna Kurki	Nuoriso- ja yhteisöyöntekijä
Koski TI			Pöytyä	Anna-Leena Ranto	Nuoriso- ja hyvinvointikoordinaattori
Kustavi	Markus Malmelin	Hyvinvointikoordinaattori	Raisio	Heidi Suominen	Hyvinvointijohtaja
Lieto	Jani Äijälä	Hyvinvointijohtaja	Rusko	Mikko Hulkkonen	Hyvinvointijohtaja
Laitila	Tero Vinterbäck	Nuorisopäällikkö	Salo		
Loimaa			Sauvo		
Marttila	Satu Virtanen	Sivistysjohtaja	Somero	Minna Mäkelä-Rönholm	Sivistysjohtaja
Masku			Taivassalo		
Mynämäki			Turku	Anu Parantainen	Muutosjohtaja
Naantali	Kaisa Rantala	Varhaiskasvatusjohtaja	Uusikaupunki	Jennika Salonen	Nuorisopalvelujen vastaava
Nousiainen	Kaisu Savolainen	Hyvinvointikoordinaattori	Vehmaa	Esa Vehviläinen	Koulutoimenjohtaja
Oripää			Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöt ry	Miia Hänninen	Toiminnanjohtaja

Varhan strategian mukaiset lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja painopisteet

- Lapsen oikeudet toteutuvat Varhan alueella.
- Lapsilähtöiset, vaikuttavat, ennaltaehkäisevät ja matalan kynnyksen palvelut turvataan.
- Palvelut vastaavat yhdenvertaisesti ja saavutettavasti lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin.
- Palvelujen järjestämisen perusta on toimiva yhteistyö alueen toimijoiden kanssa.

1.–6. luokka

KUN LAPSEN OIKEUDET TOTEUTUVAT

... kaikkia lapsia kohdellaan samanarvoisesti.

... ketään ei syrjitä eikä kiusata.

... aikuiset ottavat huomioon, mikä on lapsen kannalta parasta.

... lapsella on nimi ja kansalaisuus.

... lapsi saa elää vanhempiensa tai muun turvallisen aikuisen kanssa.

... lapsella on koti.

... lapsi saa kertoa mielipiteensä.

... aikuiset kysyvät lapsen mielipidettä, ennen kuin he tekevät päätöksen joka vaikuttaa lapsen elämään.

... lapsi saa tietoa.

... lapsi on turvassa huonolta kohtelulta ja väkivallalta.

... lapsi saa olla mahdollisimman terve ja pääsee myös sairaanhoitoon.

... lapsella on ruokaa ja riittävästi vaatteita.

... lapsi saa käydä koulua.

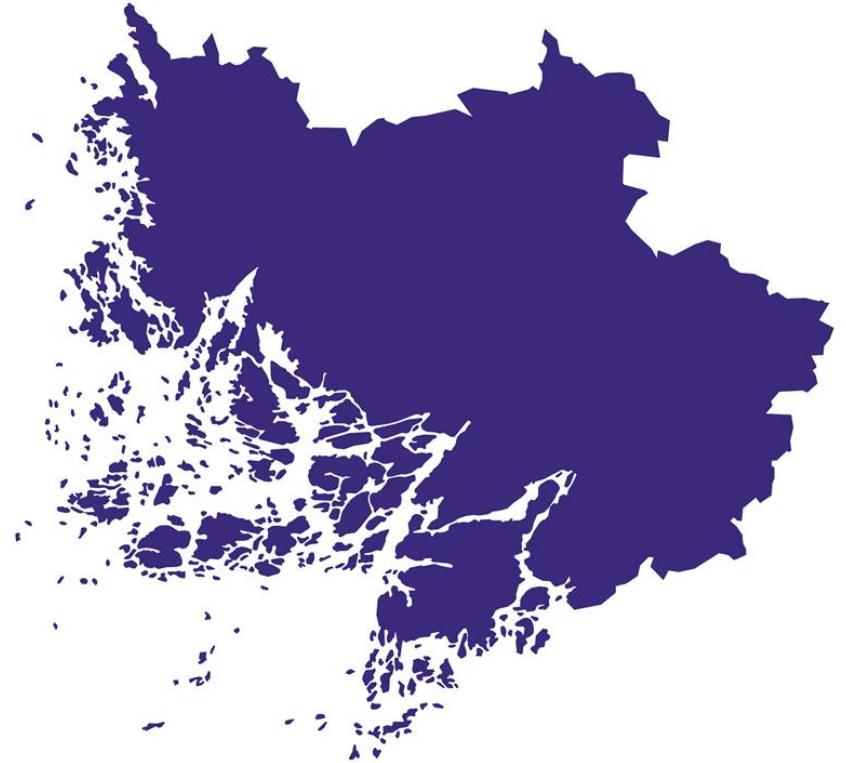
... lapsi saa levätä ja leikkiä.

Nämä ovat vain esimerkkejä siitä, millaisiin asioihin Lapsen oikeuksien sopimus vaikuttaa. Lapsen oikeuksien sopimus tiivistettynä ja selkokielellä löytyy täältä:

<https://lapsiasia.fi/documents/25250457/97709778/Tunnetko+lapsen+oikeudet+selkokieli+2021+ia.pdf>

5. Lähteitä ja käsitteitä

6. Lähteitä

- [Lapsiperheköyhyys datana – Itla](#)
- [Lastensuojelu – THL](#)
- **Lastensuojelu 2022** THL – Tilastoraportti 24/2023 [Lastensuojelutilasto - THL](#)
- [Yhä useampi lapsi saa vammaistukea käytös- ja tunnehäiriöiden tai neuropoikkeavuuden perusteella – kasvua 10 vuodessa 126 prosenttia | Kelan tietotarjotin](#)
- Kelan vammaisetuustilasto 2022
- Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- [Lasten ja nuorten mielenterveystyön vaikuttavuuden lisääminen \(julkari.fi\)](#)

Käsitteet

- **Lapsi ja nuori:**

Lastensuojelulaissa lapsena pidetään alle 18-vuotiasta ja nuorena 18-24-vuotiasta.

- [Sanasto - Lastensuojelu.info](https://www.sanasto.fi/lastensuojelu)

- **Yleinen pienituloisuusaste:** Tilasto kuvaa, kuinka suuri osa alueen väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle.
- **Lapsiperheköyhyys:** taloudellisten resurssien vähäisyydestä johtuvaa hyvinvoinnin vajetta toimintamahdollisuuksien puutetta tai poissulkemista. Mittareina käytetään pienituloisuutta, toimeentulotuen saantia sekä koettua taloudellista tilannetta.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen alueellinen opiskelu- huolto- suunnitelma 2023-2025

Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma OHL 13 a §

Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma perustuu OHL 13 §:ssä tarkoitettuihin hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin ja sen tulee sisältää:

- opiskeluhoitopalvelujen alueellisen toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet
  - suunnitelman hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä
  - alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmista ilmenneet arviot opiskeluhoitopalvelujen kokonaistarpeesta ja muut mahdollisesti tarvittavat toimenpiteet
  - suunnitelman opiskeluhoitopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta
  - toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi
-
- Suunnitelmassa on lisäksi huomioitava opiskelijoiden kielellisten oikeuksien toteutuminen opiskeluhoitopalveluissa.
  - Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma tulee liittää lastensuojelulain 12 §:n 3 momentissa tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

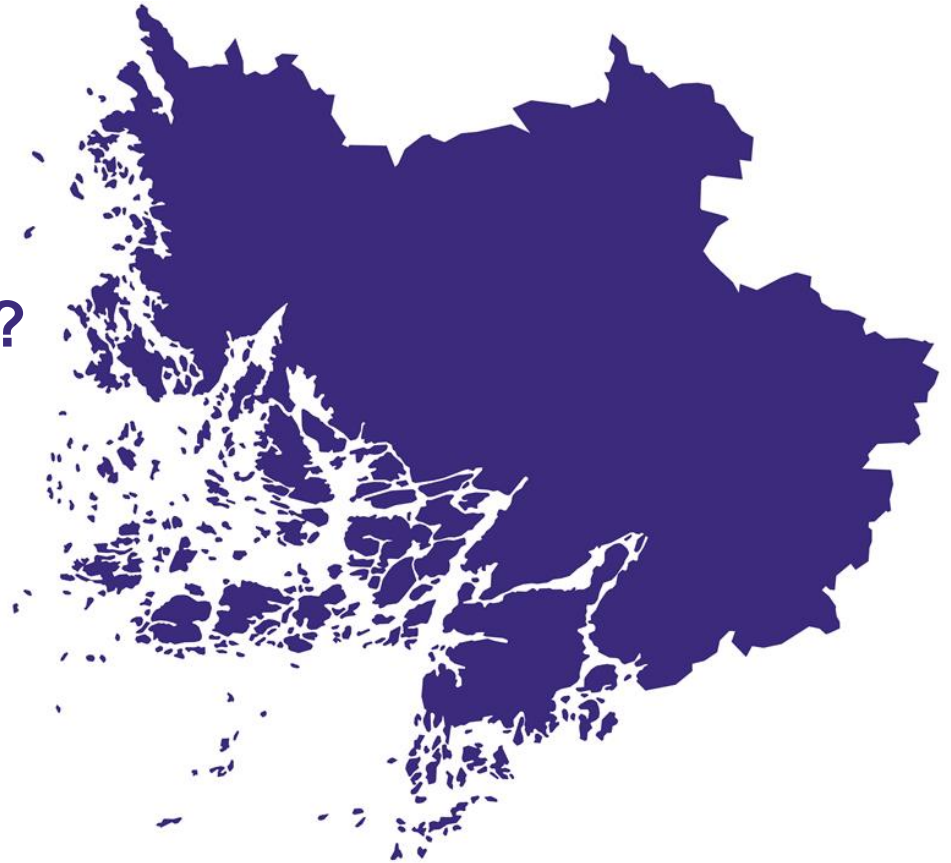
Varsinais-Suomen hyvinvointialueen alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma

- Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan hyvinvointialueella tulee olla alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma hyvinvointialueen vastuulla olevien opiskeluhuoltopalvelujen järjestämiseksi. Suunnitelma hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa.
- Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma liitetään osaksi alueellista lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa ja sen toimeenpanoa raportoidaan osana lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman seurantaa.
- Alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelusta vastaa opiskeluhuollon alueellinen yhteistyöryhmä. Suunnitelman tulee jatkossa perustua opetuksen ja koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmiin. Suunnitelman valmisteluun on osallistunut alueellinen yhteistyöryhmä, joka koottiin keväällä 2023. Ryhmän jäsenet tulevat kuntien sivistyspalveluista edustaen eri palvelukokonaisuuksia. Lisäksi ryhmässä on hyvinvointialueen edustajia.

Suunnitelmassa käytetyt oppilas-ja opiskelijahuoltolain mukaiset käsitteet ja ilmaisut

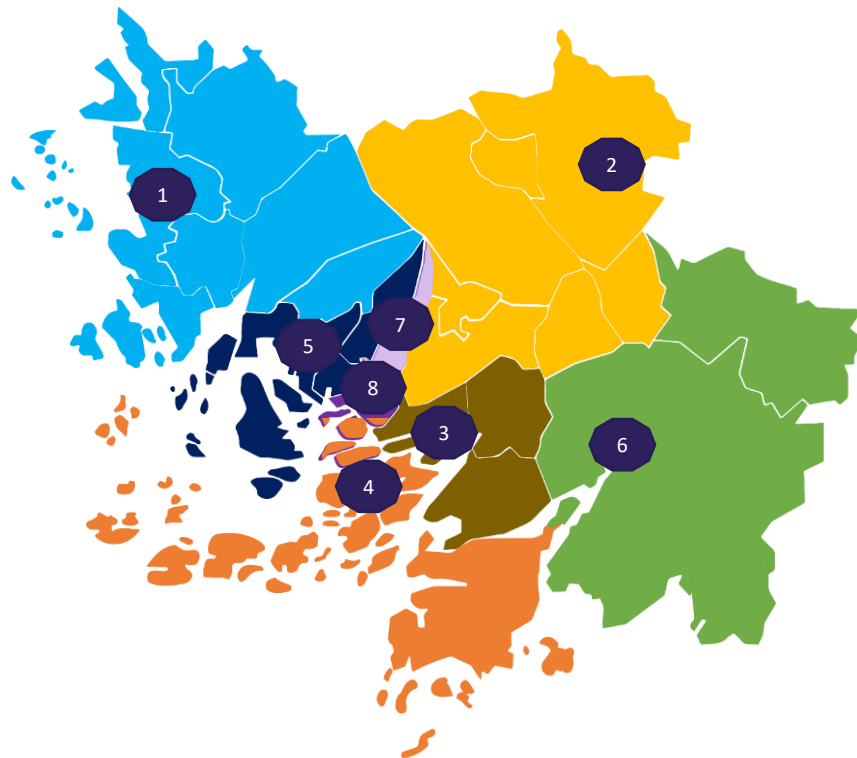
- **Opiskeluhuolto**= yhteinen termi termeille oppilas-ja opiskelijahuolto
- **Opiskelijat**= lapset ja nuoret esiopetusikäisistä toisen asteen opintojen loppuun
- **Oppilaitos**= esiopetusyksiköt, koulut, lukiot ja ammatilliset oppilaitokset
- **Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä** = esiopetuksen, koulun, lukion ja ammatillisen oppilaitoksen ryhmä yhteisöllisen opiskeluhoillon suunnittelemista, kehittämistä, toteuttamista ja arviointia varten
- **Opiskeluhoillonpalvelut**= esiopetuksen neuvolapalvelut, koulu-ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, psykologi- ja kuraattoripalvelut

Miten lapset ja nuoret voivat Varsinais-Suomessa?

Varsinais-Suomi

1. Uusikaupunki,
Vehmaa, Pyhäranta,
Kustavi, Taivassalo,
Masku, Mynämäki,
Nousiainen, Laitila
2. Pöytyä, Aura, Lieto,
Marttila, Koski t.l,
Loimaa ja Oripää
3. Kaarina, Paimio-Sauvo
4. Parainen,
Kemiönsaari, Åbo
5. Naantali, Raisio,
Rusko
6. Salo, Somero
7. Turku (pohjoinen)
8. Turku (eteläinen)

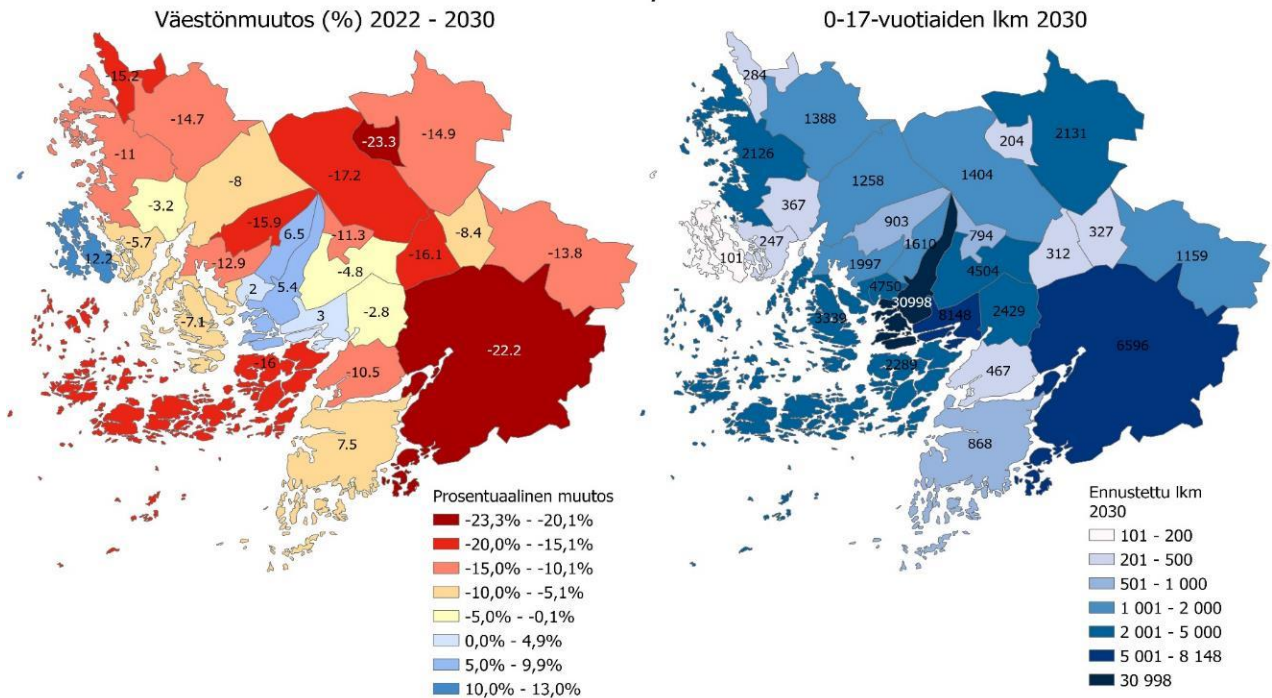

Väestöennuste: 0-17-vuotiaiden osuus väestöstä

0-17-vuotiaiden määrän
ennustettu kehitys 2022 - 2030

Väestöennus-
teen mukaan
lapsiväestön
osuus
vähenee ja
lapsiperheet
keskittyvät
kasvukes-
kuksiin.

0 10 20 40 km

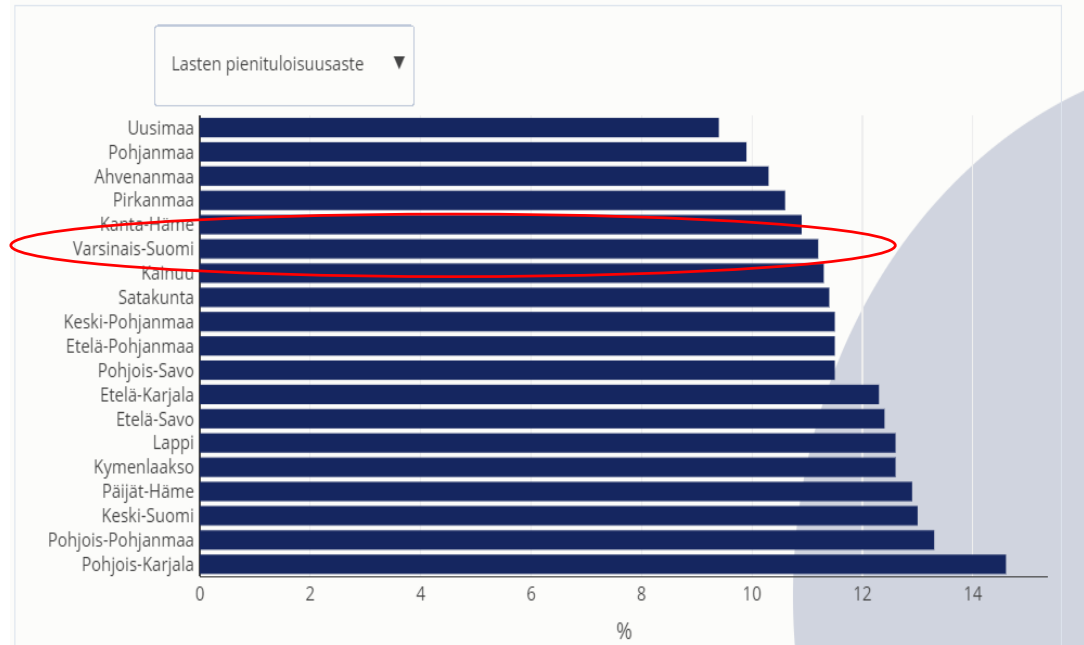
Lähde:
Väestö 2022, StatFin, Tilastokeskus
Väestö 2030, Perusura, MDI väestöennuste

Lapsiperheiden elinolot ja elintaso heijastuvat lapsen kasvuun ja kehitykseen

Perheen taloudellinen tilanne vaikuttaa lasten hyvinvointiin arjessa sekä pitkälle elämäntilanteeseen.

Lapsuudessa koettu köyhyys yhdistyy myöhempään työttömyyteen, mielenterveysongelmiin, heikkoon koulumenestykseen sekä ylivelkaantumiseen.

Erityisesti vauvaiässä koettu lapsiperheköyhyys yhdistyy huono-osaisuuteen aikuisuudessa.

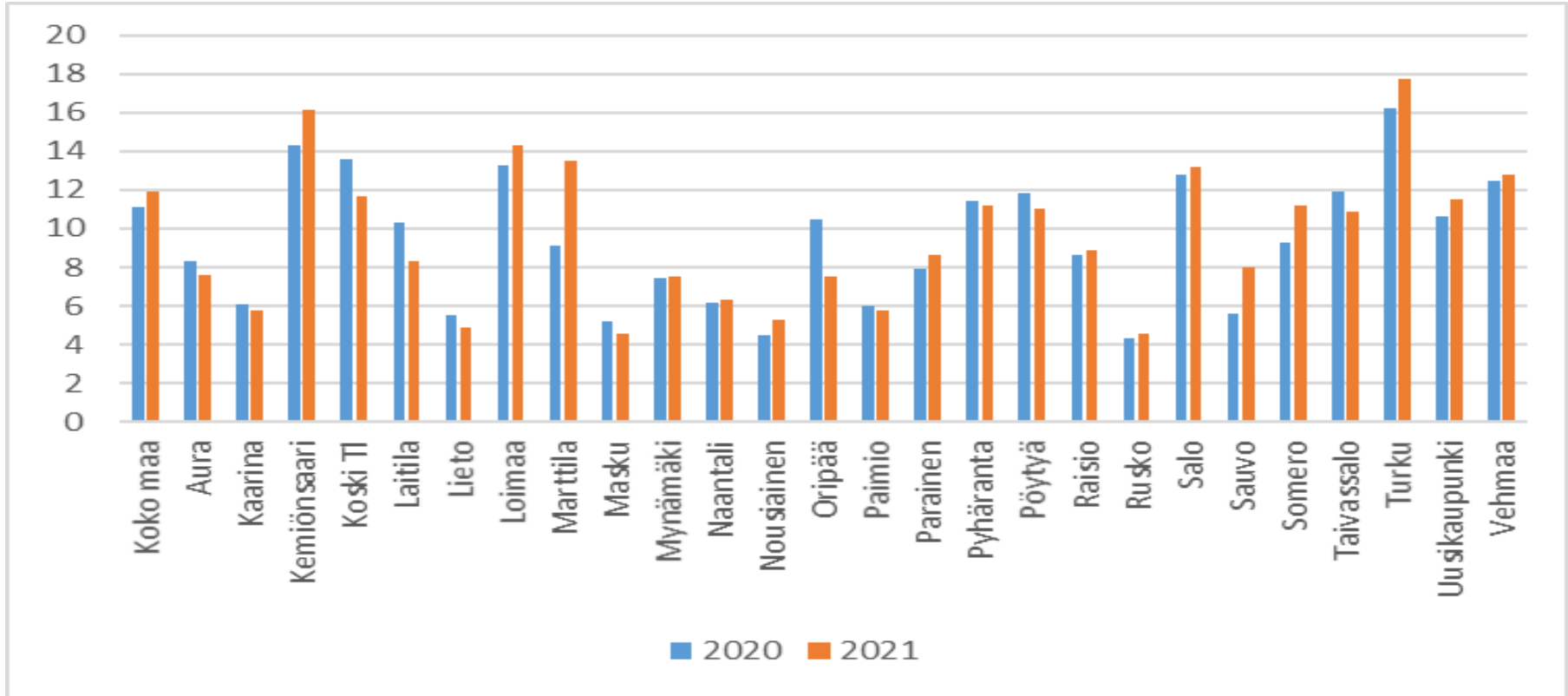

Lapsiperheköyhyyden mittareiden – pienituloisuuden, toimeentulotuen käytön ja koetun taloudellisen tilanteen – maantieteellinen jakautuminen. Lähde Tilastokeskus, THL.

Vuonna 2021 noin 121 800 lasta eli pienituloisessa perheessä. Tämä vastaa 12 prosenttia kaikista Suomessa asuvista lapsista. Pienituloiseksi lasketaan, kun lapsi asuu kotitaloudessa, jonka tulot ovat alle 60 prosenttia maan keskimmaisista tuloista.

Varsinais-Suomen lapsista 11,2 prosenttia eli pienituloisessa perheessä vuonna 2021. (Tilastokeskus 2021)

Lasten pienituloisuusaste vaihtelee Varsinais-Suomen kunnissa (Sotkanet)

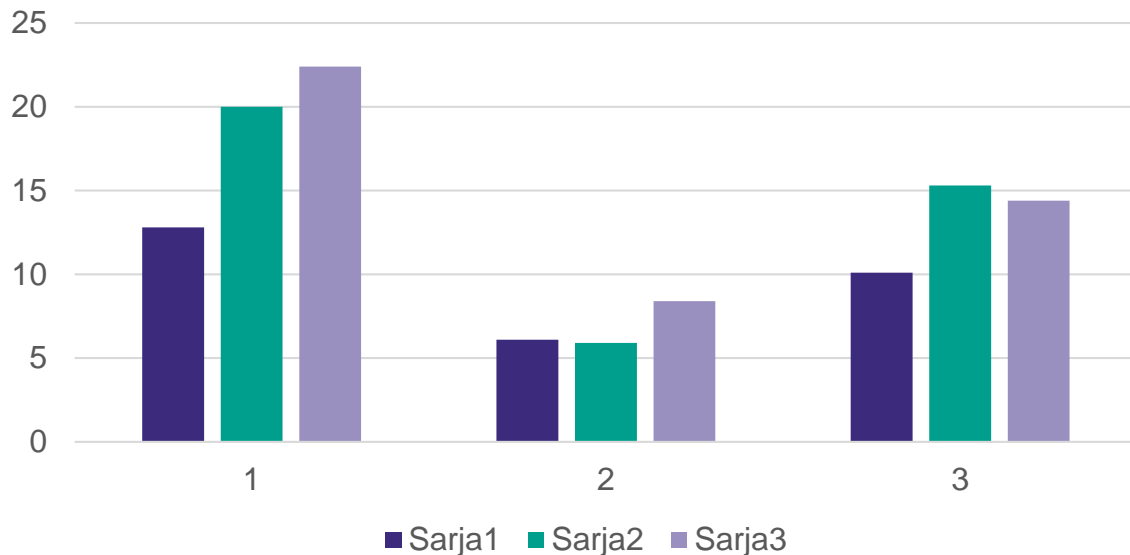

Elämänlaatu

8.-9. luokkalaisten oman kokemuksen mukaan sekä ahdistus, kiusaaminen, että yksinäisyys on lisääntynyt Varsinais-Suomessa.

Ahdistuneisuus, koettu yksinäisyys ja/ tai koulukiusaaminen voivat heijastua mm. lisääntyneinä koulupoissaoloina.

Kouluterveyskysely 2019-2023

Kouluterveys-kyselyssä tulee esiin erot Varhan sisällä

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

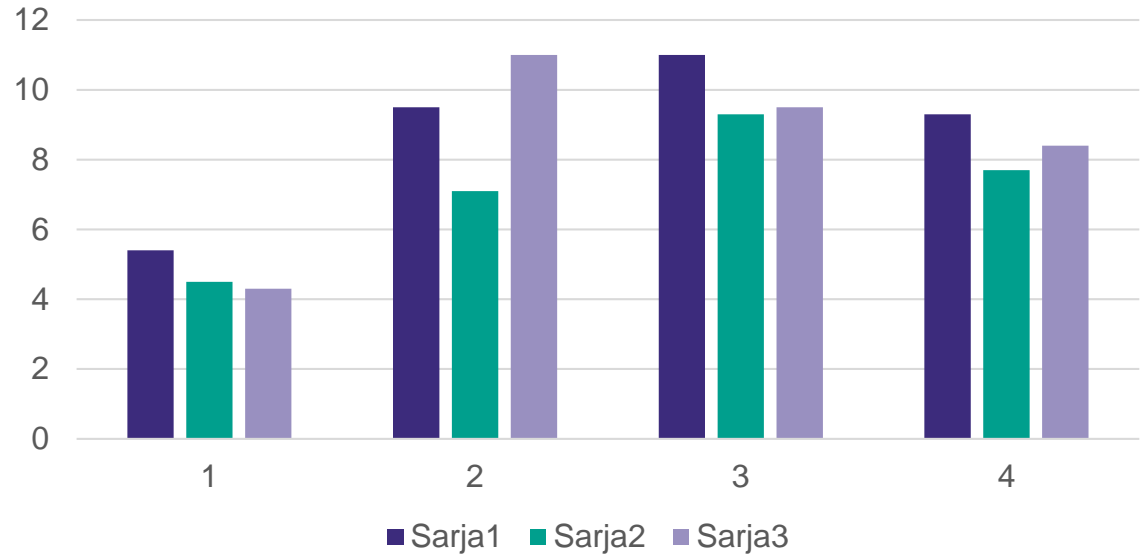
info ind. 328 Sukupuoli: Yhteensä

Elintavat

Kouluterveys-kyselyn mukaan Varsinais-Suomalaisten nuorten päivittäinen tupakointi on vähentynyt, mutta erityisesti sähkötupakan käyttö on lisääntynyt.

Kouluterveyskysely 2019-2023

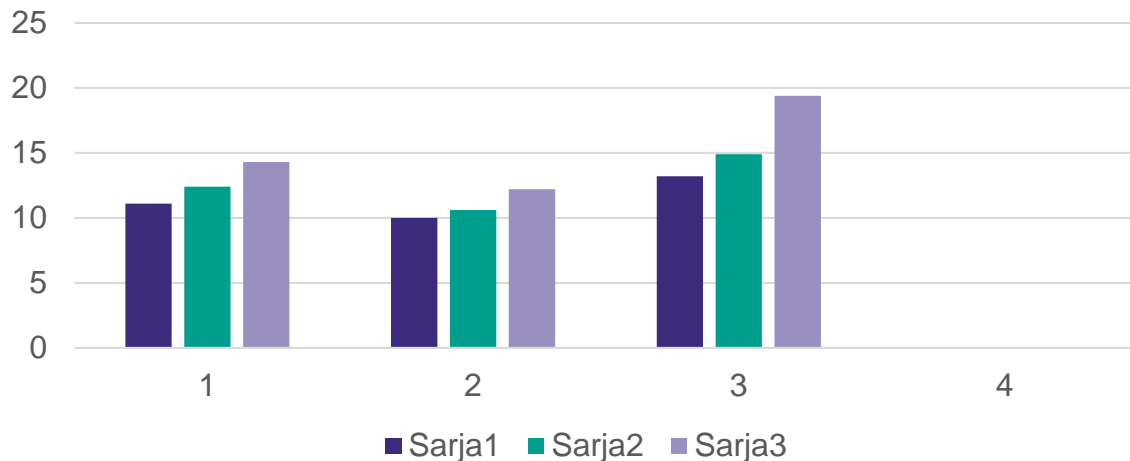

Elinympäristön turvallisuus

Lasten ja nuorten turvattomuuden taustalla saattaa olla väkivaltaa tai sen uhkaa. Turvattomuus saattaa heijastua mm. rikoksilla oireiluna.

Varsinais-Suomessa 4.-5. luokkalaisista 15,7% on kokenut vuoden aikana fyysistä väkivaltaa vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten taholta. Ammattikoululaisista 13% on kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana. (Kouluterveyskysely 2023)

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0 - 14-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä
(Sotkanet id:3893)

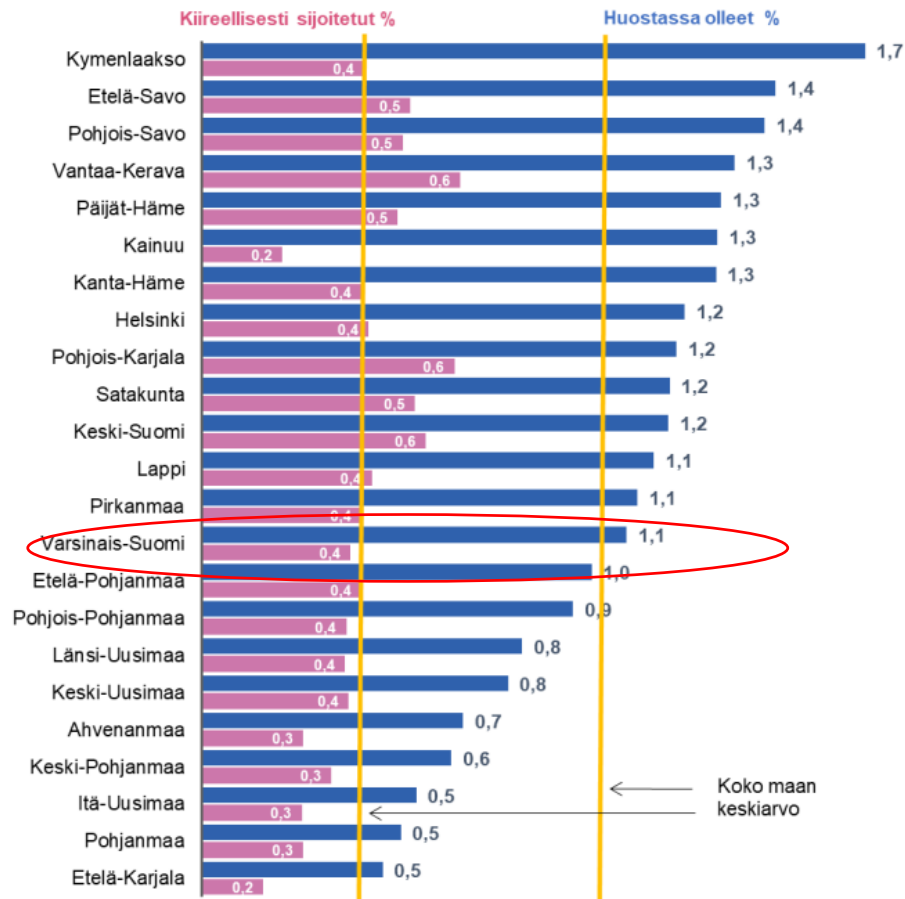

Lastensuojelutilasto 2022 (THL)

Kiireellisesti sijoitettujen ja huostassa olevien lasten määrät vaihtelivat hyvinvointialueittain vuonna 2022.

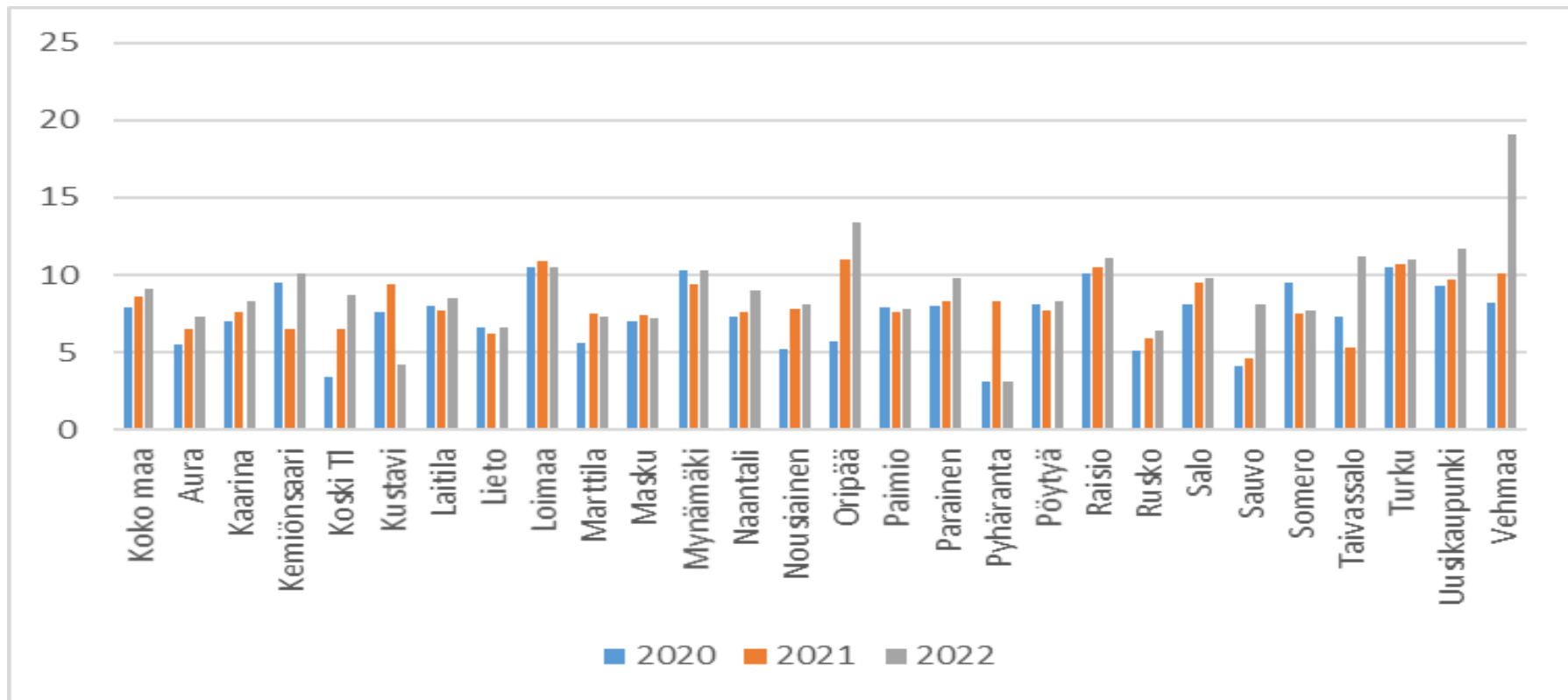
Vastaavaan väestöön suhteutettuna Varsinais-Suomi on lähellä koko maan keskiarvoa.

Kuvio 6. Vuoden aikana kiireellisesti sijoitetut ja huostassa olleet lapset suhteutettuna vastaavan ikäiseen väestöön hyvinvointialueittain vuonna 2022, %.

Lastensuojeluilmoitukset, 0-17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Sotkanet)

Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa tarvitsevien lasten osuus

4/1000 varsinaissuomalaisesta lapsesta on saanut sairaalahoitoa mielenterveyden häiriöihin (0-17v) / 1000 ikäluokasta, vuosi 2021.

Mielenterveyden häiriöiden vuoksi sairaalahoitoa tarvinneiden lasten ja nuorten määrä suhteutettuna ko. ikäluokkaan kuvaa osaltaan lasten ja nuorten psyykkisten ongelmien määrää ja niiden vaikeusastetta.

On huomattava, että sairaalahoidon määrä riippuu myös käytettävissä olevista resursseista (esim. miten paljon palveluja alueella on tarjolla) sekä vallitsevista hoitokäytännöistä.

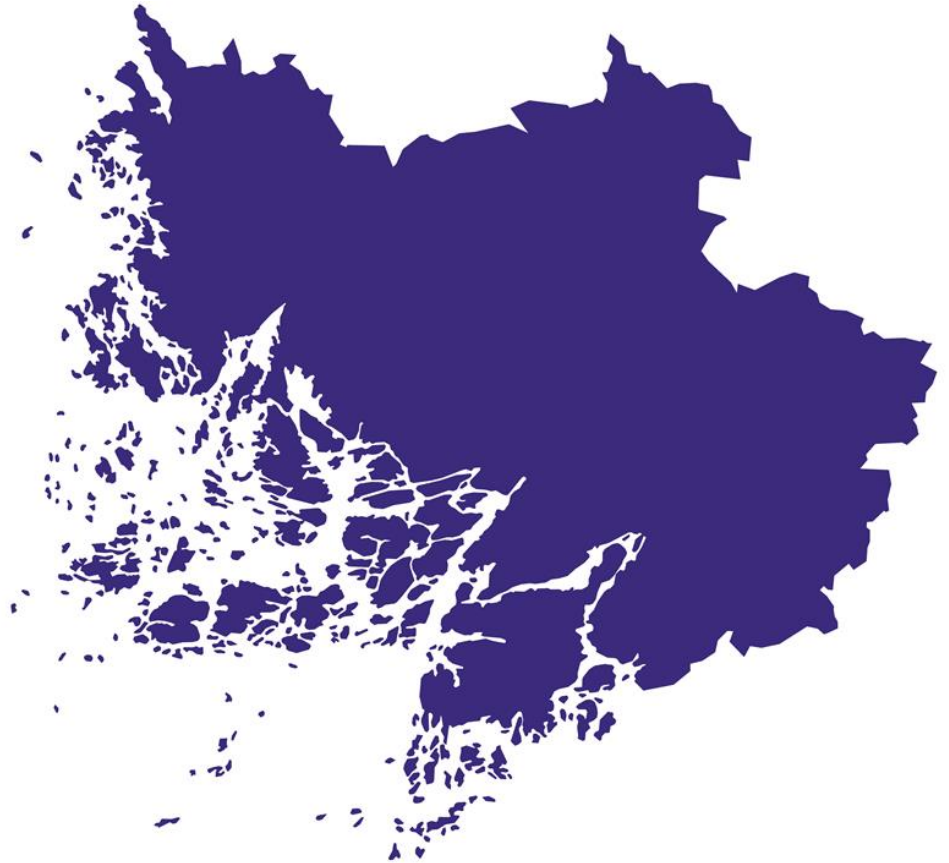
Lähde Sotkanet

Kansalliseen lapsistrategian (2019–2023) toimenpiteen 13 tehtävänä on lisätä lasten ja nuorten mielenterveystyön vaikuttavuutta kartoittamalla kehittämistarpeet ja tukemalla hyviä käytäntöjä ja osaamista.

Tarvetta on sekä perustason hoidon ja tuen vahvistamiseen, että vakavasti päihiteillä ja mielenterveyshäiriöillä oireilevien nuorten palvelujen vahvistamiseen.

(THL)

Varsinais-Suomessa opiskeluhoitopalvelut ovat osa perhekeskuspalvelu- kokonaisuutta

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palvelustrategia lasten nuorten ja perheiden palveluissa

- Lapset ja nuoret voivat hyvin ja saavat tukea hyvään ja turvalliseen elämään.
- Ennaltaehkäisevät ja varhaisen tuen palvelut edistävät osallisuutta yhteiskuntaan ja vähentävät lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelutarvetta.
- Järjestämme lapsiperheiden palvelut oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti lapsen omassa elinympäristössä.
- Palvelut ovat laadukkaita, vaikuttavia ja yhdenmukaisesti toteutettuja koko Varsinais-Suomen alueella. Erityistason palvelujen tarve vähenee.

Palvelurakenne, palveluvalikoima ja palvelujen yhteensovittaminen

- Varsinais-Suomessa opiskeluhuollon palvelut ovat osa perhekeskuspalvelukokonaisuutta.
- Perhekeskuksen palveluita Varhalla ovat ennaltaehkäisevät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut kuten neuvolapalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, oppilas- ja opiskelijahuollon kuraattori- ja psykologipalvelut, sosiaalihuoltolain mukaiset lapsiperhepalvelut sekä kasvatus- ja perheneuvonnan palvelut.
- Sote-keskukset ja erikoissairaanhoido tarjoavat perhekeskuspalveluille avoterveydenhuollon palveluita ja konsultaatiota, mukaan lukien avopediatrian palvelut.
- Päihde- ja mielenterveyspalvelut, lapsiperheiden sosiaalityö sekä erityistason sosiaalipalvelut kuten lastensuojelu sekä vammaispalvelut jalkautuvat perhekeskuksiin.

Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet

Opiskeluhuolto on ensisijaisesti ehkäisevää ja yhteisöllistä työtä, joka on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien yhteinen tehtävä. Opiskeluhuolto on oppilaan ja kouluyhteisön kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista ja sen edellytyksistä huolehtimista.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan hyvinvointialueen ja koulutuksenjärjestäjän yhteistyönä yhdessä oppilaiden, huoltajien ja muiden yhteistyökumppanien kanssa.

Oppilaalla on oikeus opiskeluhoitopalveluihin (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori-, psykologipalvelut). [Opiskeluhoitopalvelut](#) toteutetaan ensisijaisesti lähipalveluna. Opiskeluhoitopalvelu on maksutonta.

Opiskelu- huollon keskeiset elementit

[Opiskelu-
huolto | Opetushallitus \(oph.fi\)](https://oph.fi)

Oppilas- ja opiskeluhuollon osuus yhteisöllisessä oppilashuollossa

- Yhteisöllinen opiskeluhuolto on monipuolinen kokonaisuus. Sillä tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.
- Keskeinen rooli yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämisessä on oppilaitoskohtaisella opiskeluhuoltoryhmällä. Koulutuksen järjestäjä vastaa oppilaitoksen oppilas- ja opiskeluhuoltoryhmän asettamisesta. Kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja/tai koulupsykologi osallistuu oppilas- ja opiskeluhuoltoryhmän työhön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen erityisosaamisellaan.
- Työskentely tulee kohdentaa ensisijaisesti yhteisöllisiin, ehkäiseviin ja terveyttä ja hyvinvointia edistäviin toimenpiteisiin. Työhön tulee varata riittävästi voimavaroja sekä osaamis- että resurssinäkökulmasta. Sen vuoksi on tärkeää, että nämä toimenpiteet näkyvät tulevaisuudessa myös oppilas- ja opiskeluhuoltohenkilöstön työn tilastoinnissa.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto

- Yksilökohtaista opiskeluhoiltoa ovat yksittäiselle opiskelijalle annettavat koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä esiopetuksen ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut, opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalvelut, yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä toteutettava yksilökohtainen opiskeluhoolto.
- Yksilökohtaisen opiskeluhoillon tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijan hyvinvointia ja oppimista sekä kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja terveyttä. Myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy on tärkeää.
- Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Opiskelijan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.
- Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto voi olla tarpeellista opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoillon tuen järjestämiseksi. Yksittäisen opiskelijan monialaista opiskeluhoiltoa toteutetaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä.
- Hyvinvointialue vastaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä koulupsykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan heidän kotipaikastaan riippumatta.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut

- Kouluterveydenhuollosta saa tukea kaikissa terveyteen, hyvinvointiin sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa.
- Kouluterveydenhuollossa suoritetaan määräaikaiset terveystarkastukset luokka-asteittain sekä laajat terveystarkastukset 1.,5. ja 8. luokilla, joihin huoltajat saavat kutsun osallistua. Tarpeen mukaan voi myös varata ajan lisäkäynneille, jolloin on mahdollisuus perehtyä selvittelyä vaativiin asioihin sekä seurata terveys- ja hyvinvointitilannetta, kasvua ja kehitystä tai perheen tilannetta terveystarkastusten välillä.
- Terveystarkastajan vastaanotolle on lisäksi mahdollista mennä aikaa varaamatta keskustelemaan oireistaan ja mieltä askarruttavista asioista. Seuranta- ja tukikäyntejä järjestetään yksilöllisesti tarpeen mukaan. Kouluterveydenhuollossa on mahdollisuus saada kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvat rokotukset.
- Kouluterveydenhuoltoa toteutetaan kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin yhteistyönä ja se toimii linkkinä erikoissairaanhoidon sekä muihin terveydenhuollon palveluihin. Suun terveystarkastus toteutetaan vähintään kolme kertaa peruskoulun aikana suun terveydenhuollon toimesta (1.lk, 5lk. ja 8.lk).
- Opiskelijan tarpeita parhaiten vastaavan tuen turvaamiseksi kouluterveydenhuollolla on lisäksi mahdollista tehdä yhteistyötä opettajien, koulukuraattorin ja koulupsykologin kanssa. Kouluilla työskentelevien psykiatristen sairaanhoitajien työ tukee kouluterveydenhuollon palveluita.

Koulukuraattoripalvelut

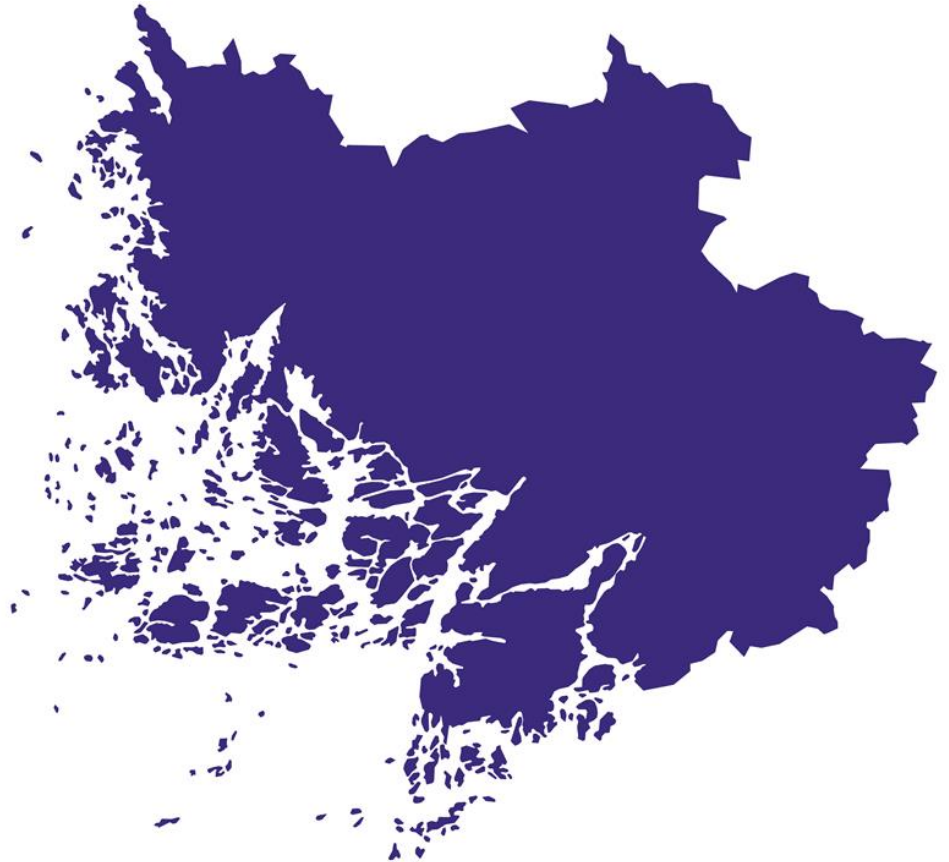
- Kuraattori edistää ja tukee oppimista, koulunkäyntiä ja opiskelua, hyvinvointia sekä sosiaalisia valmiuksia ja toimintakykyä. Teemoja, joista kuraattorin kanssa voi yksilötapaamisilla keskustella ovat mm. voimavarat, vahvuudet, opiskelun tuki, tunteiden hallinta, sekä sosiaaliset suhteet.
- Opiskelijan ja perheen kokonaistilanteen kartoitus voi olla osa kuraattorin työnkuvaa. Opiskelijan kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin voi vaikuttaa koulunkäyntiin, vapaa-aikaan, elämänhallintaan sekä vuorovaikutussuhteisiin liittyvät tekijät.
- Kuraattoripalvelut ovat osa lakisääteisiä sosiaalihuollon palveluja. Palvelut ovat vapaaehtoisia, maksuttomia ja luottamuksellisia. Niiden tulee olla helposti saatavilla osana oppilaiden, opiskelijoiden ja oppilaitosten arkea esiopetuksesta aina toiselle asteelle asti. Opiskelija voi tavata koulukuraattorin yksin tai yhdessä vanhemman kanssa.

Koulupsykologipalvelut

- Koulupsykologilta saa tukea hyvinvointiin, sosiaalisiin ja psyykkisiin valmiuksiin, koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyvissä asioissa. Koulupsykologilta saa apua mielenterveyteen ja kriisitilanteisiin liittyen sekä tunne-elämän haasteisiin.
- Koulupsykologilta saa erityisesti tukea silloin, kun oppilaitoksen tukitoimista huolimatta herää kysymys siitä, mistä oppimisen haasteissa on kyse.
- Mahdollista tarvetta koulupsykologin tekemille tutkimuksille arvioidaan yhdessä opettajien ja/tai koulu- ja opiskeluterveydenhuollon kanssa.
- Psykologipalvelut ovat lakisääteisiä, vapaaehtoisia, maksuttomia sekä luottamuksellisia. Palvelut on tarkoitettu esi- ja perusopetuksen oppilaille sekä lukion ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoille.

Tavoitteet, keskeiset periaatteet ja toimenpiteet

Tavoitteena on kuvata alueellisen opiskeluhuollon toteutumisen tavoitteet ja seuranta, yhteistyön suunnitelma, resurssien kohdentamisen suunnitelma sekä suunnitelma toimenpiteiden seurannasta.

Opiskeluhuollon palvelujen resurssien kohdentaminen

- Opiskeluhuollon palvelujen resurssit suunnitellaan sitovien mitoitusten ja suositusten pohjalta.
- Varsinais-Suomen hyvinvointialue on kaksikielinen hyvinvointialue. Huomioimme palveluissamme, että asukkaistamme 5,7 % puhuu äidinkielenään ruotsia ja 8,7 % muuta kuin suomea tai ruotsia.
- Resurssien jakautumisessa huomioidaan koulutuksen järjestäjien arviot palveluiden kokonaistarpeesta:
  - *palveluiden yhdenvertainen saatavuus*
  - *etäisyydet ja yksiköiden määrä per työntekijä*
  - *Suomi toisena kielenä -opiskelijoiden määrät*
  - *muut alueelliset erityistarpeet*
- Osana resurssien kohdentamista kiinnitetään huomiota esiopetuksen opiskeluhuollon palveluiden kehittämiseen.
- Palveluita suunnitellaan pohjautuen koulutuksen järjestäjän/oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmaan.

Tavoite	Toimenpide	Vastuu	Mittarit ja seuranta
1. Alueellisen opiskeluhuollon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet	Laaditaan toimeenpano-ohjelma, jossa avataan yhteisöllisen ja yksilöllisen työn periaatteet. Toimeenpano-ohjelman painopisteet: Koulupoissaolot ja varhaisen puuttumisen periaatteet, haavoittuvassa asemassa olevat lapset/perheet, esioppilaiden oppilashuolto, ammatilliset oppilaitokset ja muut yksityiset opetuksenjärjestäjät	Opiskeluhuollon yhteistyöryhmä	Toimeenpano-ohjelma laadittu vuoden 2024 aikana.
2. Suunnitelma yhteistyöstä	Laaditaan kuvaus yhteistyörakenteista hyvinvointi-alue-, kunta- ja oppilaitostasolla.	Opiskeluhuollon yhteistyöryhmä	Kuvaukset sekä sisäisistä että ulkoisista yhteistyörakenteista laadittu ja yhteistyörakenteet saatu jalkautettua eritasoille.
3. Arvio kokonaistarpeista ja voimavarojen kohdentamisesta	Lakisääteisten mitoituksen toimeenpano: Resurssin osoittamisessa tulee huomioida kuntien erityispiirteet. Rekrytointiongelmien varalle laaditaan toimintasuunnitelma.	Perhekeskusjohto	Resurssien kohdentamisen suunnitelma laadittu. Täyttämättä olevien tehtävien tilannekuva. Ostopalvelun käytön seuranta.
4. Toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja	Perustetaan alueellinen opiskeluhooltoryhmä sekä alueelliset opiskeluhooltotyöryhmät, johon	Lasten, nuorten ja perheiden	Työryhmä nimetty ja suunnitelman edistymistä raportoidaan

Suunnitelman seuranta

- Suunnitelman toimenpiteiden edistymisen seuranta varten laaditaan vuosikello.
- Opiskeluhuollonsuunnitelmassa kuvattujen tavoitteiden ja toimenpiteiden edistymistä raportoidaan opiskeluhuollon yhteistyöryhmälle.
- Suunnitelman toimeenpanovaiheessa kytketään alueellinen suunnitelma opetuksen ja koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin.

Alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman tausta-aineisto ja tiedonkeruu

- [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki](#)
- [Pikaopas opiskeluhuollon järjestämiseen](#), Kuntaliitto 2023
- [Opetushallitus/opiskeluhuolto](#)
- [Opiskeluhuolto - THL](#)
- Opiskeluhuollon alueellisen yhteistyöryhmän esille nostamat asiat.
- Alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman luonnoksen pohjalta.
- Suunnitelma on sovittu vietäväksi päätöksentekoon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman osana vuoden 2023 lopussa.

Kiitos!

